

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ
ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**УЧАСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У ВОЛОНТЕРСЬКОМУ
РУСІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Аналітичний огляд

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Олексій ТИТАРЕНКО, професор кафедри правоохоронної діяльності Університету митної справи та фінансів, доктор юридичних наук, доцент;

Ірина ШАПОВАЛОВА, суддя Павлоградського Міськрайонного суду Дніпропетровської області, доктор філософії у галузі права.

УКЛАДАЧІ:

Алла ДЕМИЧЕВА, науковий співробітник наукової лабораторії соціологічних та кримінально-правових досліджень Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат соціологічних наук, доцент;

Василь БЕРЕЗНЯК, завідувач кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник;

Віталій ЗАВГОРОДНІЙ, інспектор-черговий відділення поліції № 1 Прилуцького районного відділу поліції ГУНП в Чернігівській області, доктор юридичних наук, професор;

Олена ШАБЛИСТА, ад'юнкт кафедри кримінального права та кримінології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

У 90 Демичева А. В., Березняк В. С., Завгородній В. А., Шаблиста О. О. Участь Національної поліції у волонтерському русі в умовах воєнного стану: аналітичний огляд. Дніпро : ДДУВС, 2023. 56 с.

Розглянуті сутність та ознаки волонтерства, наведені розповсюджені типології волонтерства та волонтерів, виокремлені властивості волонтерства як нового соціального руху. Надано характеристики волонтерської діяльності українців до 2022 р. та після початку широкомасштабної війни з боку рф. Акцентовано увагу на волонтерській діяльності Національної поліції України.

Аналітичний огляд містить три розділи, кожний з яких є цілісним аспектом зазначеної широкої теми. Емпіричне обґрунтування представлено результатами контент-аналізу новин на офіційному порталі Національної поліції України та опитування серед здобувачів вищої освіти ДДУВС. Аналітичний огляд становить науковий та практичний інтерес, має актуальність, спрямовану на розвиток волонтерства в діяльності Національної поліції України. Для науковців, працівників Національної поліції України, викладачів, ад'юнктів, курсантів закладів вищої освіти системи МВС.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ: СУТНІСТЬ ТА ТИПОЛОГІЯ	6
1.1. Зміст та визначення волонтерства та волонтерської діяльності.....	6
1.2. Волонтерство як новий соціальний рух.....	11
РОЗДІЛ ІІ. ВОЛОНТЕРСТВО В УКРАЇНІ: РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН	15
2.1. Волонтерська діяльність українців до 2022 р.	15
2.2. Волонтерство в Україні після початку широкомасштабної війни з боку рф.....	17
РОЗДІЛ ІІІ. ВОЛОНТЕРСТВО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	23
3.1. Презентація волонтерської діяльності Національної поліції на офіційному вебсайті Національної поліції України.....	23
3.2. Участь у волонтерському русі: результати опитування здобувачів вищої освіти ДДУВС.....	26
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТОК А	38
ДОДАТОК Б	53

ВСТУП

Слово «волонтер» походить від французького *volontaire* (доброволець), яке в свою чергу запозичено з латинського *voluntarius* (*voluntas* – вільне волевиявлення, *volō* – бажання, намір). В сучасному світі волонтерську діяльність розуміють як безоплатну добровільну активність людей, спрямовану на надання допомоги особам, які її потребують. Волонтерство дуже популярно сьогодні, так, за глобальними оцінками, кількість волонтерів у світі становить 970 мільйонів. Враховуючи години, які вони витрачають, ми говоримо про еквівалент понад 125 мільйонів штатних працівників – згідно з дослідженням, опублікованим Університетом Джона Гопкінса. Приблизно кожен четвертий волонтер ділиться своїм часом і навичками через організації, а решта роблять це безпосередньо, допомагаючи своїм сусідам і громадам¹.

Українці мають давні традиції як благодійності в цілому, так і волонтерства. Актуалізувався цей рух з 2014 р., з початком війни рф проти України. Особливі масштаби волонтерство українців набуло з початку повномасштабного вторгнення рф на нашу територію в лютому 2022 р. За даними опитування лютого 2023 р. Фонду демократичних ініціатив імені Ілька Кучерева, близько 61 % українців так чи інакше долучалися до волонтерської допомоги Силам оборони України чи своїм співгромадянам: хтось допомагав фізичною роботою (близько 10 %), 31 % допомагали фінансово, близько 20 % – і фінансово, і роботою. Близько 15 % українців сказали, що не долучалися до такої допомоги, але планують. Майже 18 % – не долучалися та не планують². Поліцейські є частиною суспільства, тому, безумовно, також долучені до волонтерського руху, однак окрім індивідуальної волонтерської діяльності вони долучені до корпоративного волонтерського руху Національної поліції України. Саме цей аспект став об'єктом даного аналітичного огляду.

Мета аналітичного огляду – розглянути корпоративне волонтерство Національної поліції України.

Завданнями, які ставили автори огляду, стали наступні:

- з'ясувати змістовні характеристики волонтерства та волонтерської діяльності;
- обґрунтувати, що волонтерство є новим соціальним рухом, виявити його особливості в сучасній Україні;

¹ Потапенко В., Двігун А. Аналіз українського волонтерства на основі методології нових соціальних рухів. Центр внутрішньополітичних досліджень НІСД, 2022. URL : <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/analiz-ukrayinskoho-volonterstva-na-osnovi-metodolohiyi-novykh-sotsialnykh>.

² Опір агресору, волонтерство, обстріли інфраструктури: як повномасштабна війна вплинула на життя українців. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучерева, 2023. URL : https://dif.org.ua/article/opir-agresoru-volonterstvo-obstrili-infrastrukturi-yak-povnomasshtabna-viyna-vplinu-la-na-zhittya-ukraintsiv#_Toc128066184.

- розглянути волонтерську діяльність українців до 2022 р.;
- охарактеризувати волонтерство в Україні після початку широкомасштабної війни з боку РФ;
- проаналізувати презентацію волонтерської діяльності Національної поліції на офіційному вебсайті Національної поліції України за період з лютого 2022 р.;
- зафіксувати участь у волонтерському русі здобувачів вищої освіти ДДУВС.

Методи, які застосовувалися при написанні аналітичного огляду: аналіз, синтез, порівняння; контент-аналіз новин на Офіційному вебпорталі Національної поліції України (Див. Додаток А), анкетне опитування здобувачів вищої освіти ДДУВС (N = 517, Див. Додаток Б).

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНЕ ПОНЯТТЯ ВОЛОНТЕРСТВА: СУТНІСТЬ ТА ТИПОЛОГІЯ

1.1. Зміст та визначення волонтерства та волонтерської діяльності

Поняття «волонтерська діяльність» («волонтерство») почало використовуватися в українській науковій літературі починаючи з 90-х років ХХ ст. Зарубіжні дослідники визначають волонтерство як «комплекс заходів чи вид роботи, реалізований у вільний час без будь-якої грошової компенсації»; як «зобов'язання витратити свій час та енергію на благо суспільства, спільноти, оточуючих людей (не родичів), яке здійснюється за власним вибором, без очікування будь-якої матеріальної винагороди за працю»³. У «Рекомендаціях щодо підтримки волонтерства», затверджених Генеральною асамблеєю ООН, термін «волонтерство» визначається як «широкий спектр видів діяльності, включаючи традиційні форми взаємодопомоги та самодопомоги, офіційне надання послуг та інші форми громадянської участі, що здійснюються добровільно, для загального громадського блага, і де грошова винагорода не є головним мотивуючим фактором»⁴.

Слово «волонтер» походить від французького слова «volontaire», що означає «доброволець», яке, в свою чергу, було запозичено з латинського слова «voluntarius», що означає «вільне волевиявлення» або «бажання». Таким чином, волонтерство – це добровільна безкорисна суспільно важлива діяльність. Початок розвитку волонтерського руху припадає на 1859 рік, коли швейцарський підприємець і громадський діяч Жан Анрі Дюнан, побачивши страшні наслідки однієї з найкривавіших битв австро-італо-французької війни, ініціював створення Міжнародного комітету Червоного Хреста. Ця організація надавала першу медичну допомогу пораненим на добровільних засадах. Потому Дюнан став першим лауреатом Нобелівської премії миру. Принципи, які він започаткував, були прийняті активними громадянами в багатьох країнах світу, і цей рух поширювався на різні види діяльності: допомога бідним, хворим, сиротам, навчання грамоти, боротьба з пияцтвом. У ХІХ столітті особливо активно розвивалась благодійна допомога з такою ж метою.

Термін «волонтерство» став використовуватися для опису такого виду діяльності в світі лише з 70-х років ХХ століття, коли Міжнародна асоціація добровольчих зусиль почала проводити Всесвітні конференції волонтерів кожні два роки. У 1990 році на одному з таких заходів у Парижі було прийнято Загальну декларацію волонтерів, яка визначила волонтерство як добровільну, активну, спільну або особисту участь громадянина у житті людських спільнот з

³ Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. К. : Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. С. 12.

⁴ Там само. С. 13.

метою покращення якості життя та соціального розвитку. Декларація позначила право на волонтерську допомогу для всього населення, незалежно від раси, віросповідання, фізичних особливостей, соціального та матеріального становища. І визначила, що волонтерська допомога - це роботи та послуги, які надаються безоплатно волонтерами. У Декларації наголошується на тому, що волонтерство є добровільним вибором, який відображає особисті погляди і позиції. Це активна участь громадянина у житті суспільства, яка зазвичай виявляється у спільній діяльності в різних асоціаціях. Волонтерство сприяє поліпшенню якості життя, особистому розвитку і зміцненню солідарності, задоволенню основних потреб на шляху до будівництва справедливого і мирного суспільства, балансованого економічного і соціального розвитку, створенню нових робочих місць і професій.

На XVI Всесвітній конференції волонтерів, яка відбулася в Амстердамі (Нідерланди) у січні 2001 р., Міжнародна рада директорів Міжнародної Асоціації Волонтерських Зусиль прийняла Загальну декларацію про волонтерську діяльність, в якій закріплені основні її принципи. Зокрема, в Декларації зазначена місія волонтерства: волонтерство залучає всю громаду до визначення та вирішення її проблем, заохочує і дає можливість молоді зробити лідерство через служіння невід'ємною частиною свого життя, надає голос тим, хто не може говорити за себе, дає можливість іншим брати участь як волонтери; доповнює, але не замінює відповідальні дії інших секторів та зусилля оплачуваних працівників; дає можливість людям здобувати нові знання та навички, а також повністю розвивати свій особистий потенціал, самодостатність і творчість; сприяє сімейній, громадській, національній та глобальній солідарності⁵.

Волонтери розглядають свою діяльність як інструмент соціального, культурного, економічного та екологічного розвитку. Волонтерська діяльність може бути також чинником розвитку країн, реалізуючи ідею ООН про те, що народи мають силу змінити світ. Декларація підтримує права кожної жінки, чоловіка і дитини на вступ до лав добровольців незалежно від культурних і етнічних особливостей, релігії, віку, статі, фізичного, матеріального становища. Всі люди повинні мати право вільно присвячувати час, талант, енергію іншим людям без очікування на винагороду. У Декларації особливо підкреслюється, що волонтерство є добровільним вибором, що відображає особисті погляди і позиції, активну участь громадянина в житті людських спільнот. Воно повинно сприяти поліпшенню якості життя, особистому процвітання і поглибленню солідарності людей. Спільна діяльність волонтерів здійснюється, як правило, в рамках різного роду асоціацій, сприяє реалізації основних людських потреб на шляху будівництва більш справедливого і мирного суспільства, більш збалансованому економічному та соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і нових професій⁶.

⁵ The Universal Declaration on Volunteering. URL : <https://www.iave.org/advocacy/the-universal-declaration-on-volunteering/>

⁶ Брик Я. А., Говорун Н. В., Дементьев В. В. та ін. Школа волонтерів: навч. посібник. К. : 2016. С. 18. URL : <http://poruch.ua/wp-content/uploads/2017/01/Posibnik-VGO-PORUCH.pdf>.

І. Мазій зазначає, що у черговій доповіді міжнародної організації «Волонтери ООН» наголошено на тому, що терміни, які визначають волонтерство в різних мовах і культурах, відрізняються один від одного, але цінності, які лежать в їх основі: бажання внести свій вклад у загальне благо, свобода, воля, дух солідарності, відсутність очікування матеріального винагородження тощо є загальними і універсальними. Добровольці мотивовані такими цінностями, як справедливість, рівність і свобода⁷.

Отже, можна визначити наступні ознаки волонтерської діяльності:

- є формою благодійництва;
- результат – надана користь окремим особам, групам і суспільству загалом;
- надається лише тим громадянам, які її потребують;
- має добровільний характер, базується на особистій мотивації та вільному виборі;
- має соціально спрямований характер;
- не є прибутковою діяльністю.

Волонтерська діяльність здійснюється на принципах:

- 1) неприбутковості;
- 2) добровільності;
- 3) доброчинності;
- 4) законності;
- 5) гуманності;
- 6) етичності;
- 7) конфіденційності;
- 8) суспільної корисності;
- 9) доступності та відкритості;
- 10) невтручання органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у волонтерську діяльність (див. Рис. 1).

Рис. 1.1.1. Принципи волонтерської діяльності

⁷ Мазій І. В. Аналіз міжнародних документів у сфері волонтерського руху. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 8. С. 116.

Класифікація волонтерської діяльності. Класифікувати волонтерство можна за різними критеріями, наведемо два, на наш погляд, основні.

1) Залежно від *організатора діяльності*, розрізняють волонтерство на індивідуальній основі, на базі волонтерської організації та корпоративне волонтерство. Індивідуальне волонтерство має стихійний характер. Волонтерство на базі організації структуроване, визначене, часто ініціюється соціальними установами, активізується за місцем навчання або роботи, підтримується органами місцевого самоврядування тощо. Корпоративне волонтерство – це добровільна участь співробітників у реалізації різних зовнішніх соціальних програмах своєї компанії чи організації. Корпоративне волонтерство може здійснюватися у таких формах:

- громадська діяльність, безпосередньо пов'язана з роботою;
- індивідуальна або групова робота у благодійному проєкті на умовах часткової зайнятості;
- членство в громадських організаціях (наприклад, робота part-time);
- участь у піклувальних радах некомерційних організацій, надання експертизи для поліпшення роботи некомерційної організації;
- управління корпоративними зв'язками компанії з місцевими організаціями.

Корпоративне волонтерство – це пряма допомога співробітників компанії суспільству, безпосередньо або через некомерційні організації, професійними навичками, розумовою чи фізичною працею. Носить винятково добровільний характер, є ініційованою й підтримуваною компанією чи організацією в робочий час і керованою бажанням людей зробити свій внесок у сталий розвиток громади, країни.

2) *За сферою діяльності:*

- соціальне (допомога вразливим соціальним групам, окремим людям);
- правозахисне (допомога поліції, участь в об'єднаннях охорони громадського порядку);
- культурне (допомога в організації чи проведенні культурних заходів);
- медичне (безкоштовні консультації лікарів, проведення безкоштовних медичних оглядів населення, допомога лікарям);
- зооволонтерство (створення притулків для тварин, догляд за тваринами на громадських засадах, перевлаштування тварин тощо);
- екологічне (організація акцій захисту довкілля, прибирання громадських місць);
- освітнє (проведення занять, гуртків, освітніх конкурсів);
- інформаційне чи онлайн-волонтерство. Волонтерська допомога за зазначеними напрямками може здійснюватися в онлайн-режимі за допомогою мережі Інтернет та інших телекомунікаційних мереж.

Інформаційне волонтерство може включати різноманітні напрямки:

- проведення досліджень;
 - створення вебсторінок;
 - редагування або написання пропозицій, прес-релізів, статей тощо;
 - переклад;
 - проєктування, наповнення бази даних;
 - надання юридичної, ділової, медичної чи будь-якої іншої експертизи;
 - консультування людей;
 - боротьбу з фейками;
 - модерація онлайн-дискусійних груп (у facebook, наприклад);
 - створення подкастів;
 - моніторинг новин;
 - монтаж відео, дизайн;
 - менеджмент інших онлайн-волонтерів.
- за ступенем формалізованості діяльності:
- формальна: здійснюється зазвичай через організації, тривала, за визначеними правилами;
 - неформальна, зазвичай індивідуальна та хаотична, для вирішення локальних проблем.

Також можна запропонувати класифікацію волонтерів (див. табл. 1.1.1):

Табл. 1.1.1.

Типологія волонтерів

<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Автори класифікації</i>	<i>Типи волонтерів</i>
Термін роботи волонтера	С. Макал, Р. Лінч (США)	Волонтери, які працюють тривалий час (long-term volunteer)
		Волонтери, які працюють невеликий проміжок часу
	К. Наваратман (США)	Постійні волонтери (постійно залучені до волонтерської діяльності, беруть участь у різних програмах і надають різні послуги)
		Тимчасові волонтери (беруть участь у волонтерській діяльності тоді, коли їм це цікаво)
		Сезонні волонтери (у певний період року беруть участь у волонтерських програмах, які відповідають їхнім інтересам)
Провідний напрям діяльності волонтера	М. Нілунд (Фінляндія)	Соціальне обслуговування (доставка продуктів харчування, дружні відвідування, технічна допомога)
		Захист громадянських прав
		Громадянська діяльність (робота в комітетах і комісіях)
		Керівництво (члени ради директорів)
		Проблеми окремих територій чи осіб
		Волонтери-збирачі пожертв

<i>Класифікаційна ознака</i>	<i>Автори класифікації</i>	<i>Типи волонтерів</i>
Мотиваційна орієнтація	С. Маккарлі та Р. Лінч (США)	Волонтери, орієнтовані на досягнення
		Волонтери, орієнтовані на членство в групі
		Волонтери, орієнтовані на визнання керівництвом, владою
Тривалість заняття	Т. Лях (Україна)	Тривалий час, більше пів року
		Сезонні волонтери
		Короткий час (менше пів року чи одноразові акції)

Таким чином, волонтерство – добровільна безкорисна суспільно важлива діяльність, яка має багато різновидів, виконує ряд важливих функцій.

1.2. Волонтерство як новий соціальний рух

Волонтерство можна розглядати і як явище, і як певний рух. Під рухом зазвичай розуміється масова колективна дія соціальних груп, зв'язаних із забезпеченням групових або суспільних інтересів, задоволенням як матеріальних, так і духовних інтересів, і направлених на соціальні зміни або опір їм у конфліктній протидії з іншими соціальними групами. Західні дослідники (Ч. Тіллі, А. Турен) вважають, що суспільні рухи є частиною системи громадянського суспільства, невід'ємним елементом політичної системи суспільства, що виконує самостійні функції та піддається раціональним моделям пояснення. Раціональний характер суспільних рухів виявляється у продовженні інституційної політики неінституційним способом. За думкою М. Діані, основна відмінність між суспільними рухами та іншими соціальними акторами полягає не в їх організаційних характеристиках або моделях поведінки, а в тому, що суспільні рухи не є організаціями самими по собі. Вони представляють собою мережу неформальних взаємодій між різними акторами, які можуть або не можуть включати формальні організації⁸. Як зауважує Л. Фостер, суспільні рухи можуть включати в свою структуру організації, але основою їхньої діяльності слугують зусилля людей, що підтримують ідеї, цінності даного суспільного руху. Тобто можна визначити суспільний рух як специфічний спосіб координації колективної соціальної дії, заснований на стійких зв'язках між автономними організаціями та групами⁹.

В 60-70 роки ХХ ст. формується парадигма «нових соціальних рухів» як відповідь на виникнення такого явища. Їх особливість полягає у тому, що вони зосереджені на нових темах, нових аспектах соціальних конфліктів. Волонтерський рух можна вважати новим соціальним рухом. На користь такого віднесення свідчить його відповідність чотирьом основним їх характеристикам (за П. Штомпка):

⁸ Diani M., McAdam D. Social Movements and Networks. Relational Approach to Collective Action. Oxford : Oxford University Press, 2003. P. 13.

⁹ Фостер Л. Суспільний рух як організована колективна дія: теоретичні аспекти. *Вісник Львівського університету. Серія: соціологічна*. 2015. Вип. 9. С. 272.

1) Мета, тобто направленість не стільки на трансформацію соціальних структур, скільки на зміну соціальних і культурних цінностей.

2) Соціальна база, коли в основі руху лежать не соціальні класи, а інші групи (наприклад, молодь, жінки).

3) Засоби дій – волонтерський рух не використовує традиційно політичні засоби впливу на державу, а опираються на масову мобілізацію з метою зміни цінностей і установок.

4) Волонтерський рух відкидає формальні і бюрократичні способи організації, надає перевагу певній гнучкості з метою активного залучення нових членів у свої ряди.

5) Більшість волонтерських угруповань виникає стихійно та бере участь у одноразових акціях, відстоюючи ті чи інші інтереси, а коли такі інтереси буде задоволено – кількість учасників руху зменшується.

Коротко зупинитись на генезисі волонтерського руху дозволить наведення двох авторських підходів до його розвитку. Так, І. Петренко виділяє п'ять етапів формування та розвитку волонтерства в світі:

– 1 етап: кінець XVIII ст. – 1919 р. – зародження волонтерства як соціального явища;

– 2 етап: 1920 – 1947 рр. – формування волонтерського руху;

– 3 етап: 1948 – 1979 рр. – розвиток волонтеріату миротворців;

– 4 етап: 1980 – 1990 рр. – виділення різних напрямів волонтерства (соціальне, культурне, екологічне та ін.);

– 5 етап: 1991 р. – сьогодення активне поширення волонтерського руху в світі¹⁰.

Р. Стеббінс пропонує у якості критерію розвитку волонтерства зміну мотивації волонтерів:

– I етап, 1300 – 1960 рр.: релігія та ідеологія є основними факторами, що спонукають людей до волонтерства, а внутрішнє почуття обов'язку характеризує волонтерів;

– II етап, 1960 – 1980 рр.: розвиток волонтерства був головним чином спричинений впливом національних держав, які сприяли його розвитку, фінансували різні програми і проекти;

– III етап, 1980 р. – сьогодення: провідною мотивацією стають бажання та можливості організувати своє «серйозне дозвілля»¹¹.

Щорічні моніторинги волонтерського руху в США дозволили виокремити певні тенденції його сучасного стану, які можна розглядати і як актуальні у

¹⁰ Петренко І. В. Організаційно-методичні основи удосконалення підготовки спортивних волонтерів в системі проведення змагань: автореф. дис ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.01. Харків, 2018. С. 16.

¹¹ Stebbins R. Between Work and Leisure: A Study of the Common Ground of Two Separate. 2004. 165 p.

скорому майбутньому для України, зокрема поширення епізодичного волонтерства для тих, хто хоче допомагати, але не має часу; підтримка волонтерської діяльності роботодавцями та державою в цілому; поширюється прагматичні мотиви заняття волонтерством (наприклад, набуття досвіду, знань, нових навичок).

З волонтерством пов'язаний ряд стереотипів, хибних думок, серед яких є найпоширеніші (див. табл. 1.2.1):

Табл. 1.2.1

Міфи про волонтерство та їх спростування (узагальнено¹²)

Хибна думка	Вірна думка
Волонтерство відбувається віч-на-віч	Значний розвиток цифрових технологій означає, що волонтерство не обмежується діяльністю, яка передбачає особистий контакт.
Волонтерство має бути поза межами державного втручання	Зростає кількість політик і законів, прийнятих урядами, спрямованих на заохочення волонтерської діяльності громадян та/або захист прав волонтерів. Однак держава не повинна контролювати волонтерську діяльність і використовувати її у власних політичних цілях; перекладати власну відповідальність на волонтерів.
Волонтерство відбувається лише через юридично визнані, офіційні та структуровані НГО, зазвичай у розвинених країнах	Значна частина волонтерства відбувається в невеликих місцевих групах, клубах та асоціаціях, які є основою громадянського суспільства як в індустріально розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються.
Волонтерство має місце лише в секторі громадянського суспільства	Волонтерська діяльність є універсальною; вона не відбувається виключно в одному секторі, а пронизує всі аспекти життя. Багато служб державного сектору покладаються на волонтерів, воно також присутнє в загальнонаціональних державних соціальних програмах.
Волонтерство – це прерогатива заможних і освічених людей, тих, хто має вільний час і дохід	Волонтерство поширене серед всіх груп населення, в тому числі і серед малозабезпечених людей.

¹² Volunteerism is Universal An extract from the 2011 State of the World's Volunteerism Report. URL : <https://studylib.net/doc/18170055/volunteerism-is-universal---united-nations-volunteers>.

Хибна думка	Вірна думка
Волонтерство – це справа аматорів, некваліфікованих і недосвідчених	Волонтерством займаються люди різних кваліфікаційних рівнів.
Жінки складають основну частину волонтерів	За емпіричними дослідженнями світового волонтерського руху, чоловіки і жінки працюють приблизно однакову кількість годин. На жаль, волонтерство зміцнює гендерні ролі і волонтерська робота жінок відбувається у сферах, які на ринку оплачуваної праці мають нижчий статус. Чоловіча волонтерська робота, як правило, знаходиться в «публічній сфері», в громадській та професійній діяльності, включаючи роботу в правліннях організацій.
Молодь не є волонтерами	Молодь не є пасивною групою, яка чекає на ресурси та можливості, які їй нададуть. Вона бере активну участь у розвитку волонтерського руху. Водночас, багато молодих людей вважають, що участь у волонтерстві через офіційні організації є менш привабливою, ніж самотійна робота.

Також варто відзначити поняття, які дотичні до тематики волонтерства і інколи використовуються як синонімічні, зокрема, благодійність/благодійна діяльність. Формат благодійної допомоги в першу чергу має на увазі під собою фінансову допомогу. Благодійник може витратити на допомогу не тільки гроші, але і інші матеріальні засоби: одяг; харчування; лікарські засоби; побутову техніку. У широкому розумінні – це безкорисливе надання допомоги тим, хто цього потребує. Важливим тут є слово «безкорисливе», тобто благодійник не має отримувати вигоду від своєї діяльності. Волонтерство ж – це одна з форм благодійності, а саме безоплатна робота чи послуги, які надають волонтери; це інвестиція свого часу, зусиль та таланту у вирішення суспільних проблем. Отже, благодійність – це широке поняття, яке включає в себе в тому числі й волонтерство. Благодійність передбачає збір матеріальних чи фінансових ресурсів та розподіл їх між тими, хто потребує підтримки. Волонтерська діяльність здебільшого спрямована на реалізацію акцій соціальної дії.

Таким чином, волонтерська діяльність – це добровільна допомога, яка здійснюється на безоплатній основі. Волонтерство можна розглядати і як соціальне явище, і як соціальний рух. Волонтерський рух реалізує себе через індивідуальні (світоглядна, виховна, комунікаційна, пізнавальна, функція формування соціального капіталу, рекреаційна, превентивна) та соціальні (аксіологічна, функція зростання громадської активності, функція соціалізації, а також функція сприяння рішенню соціальних проблем) функції.

РОЗДІЛ II. ВОЛОНТЕРСТВО В УКРАЇНІ: РОЗВИТОК ТА СУЧАСНИЙ СТАН

2.1. Волонтерська діяльність українців до 2022 р.

Волонтерська діяльність була притаманна українському народу здавна. Адже у словнику української мови поданий ряд слів-синонімів (доброчинність, доброчинство, добродійство, добродіяння, благодіяння), які мають однакове тлумачення: «надавати допомогу, сприяти кому-небудь у чомусь». Людей, що займалися суспільно-корисною справою називали доброчинцями, благодійниками, альтруїстами, громадськими діячами, меценатами (Князь Володимир, Ярослав Мудрий, Гетьман Петро Сагайдачний, Мазепа), приватні благодійники Терещенки, Семеренти, Броцькі.

У 1987 р. в Одесі з'явилася перша українська волонтерська організація - «Молодіжний телефон довіри», яка надавала психологічну підтримку. Потім, у 1989 р., подібні організації з'явилися в Києві та Полтаві. Вони функціонували як медико-психологічні служби з метою надання допомоги людям у кризових ситуаціях. У незалежній Україні перші волонтери з'явилися в 1992 р. Це були представництва Корпусу миру США, які працювали за програмами економічного розвитку і впровадження та навчання англійської мови. У 1997 р. розпочав свою діяльність Всеукраїнський громадський центр «Волонтер». Велику кількість волонтерських організацій було створено за сприяння протестантських церков.

У 1998 р. Україна серед інших країн Центральної та Східної Європи, а також кількох країн Азії розпочала реалізацію регіональної програми «Ініціативи по роботі на добровільних засадах» (програма запроваджена Фондом Сороса). Головною метою програми було відновлення руху волонтерів як запоруки громадського суспільства та незворотності демократичних перетворень, збільшення частки добровільної праці громадян, спрямованої на розв'язання конкретних проблем. У 2012 р. в Україні спостерігався значне підвищення інтересу до волонтерської діяльності, обумовлене проведенням чемпіонату Європи з футболу. За даними організаційного комітету «Євро – 2012 Україна», на потреби близько 5,5 тисяч волонтерів надійшло майже 24 тисяч заявок від осіб, яким бажалося стати волонтерами УЄФА. Багато з цих заявок (90 %) були подані українцями та поляками¹³.

Але казати про волонтерську діяльність як розповсюджену та популярну в Україні тих часів, не представляється можливим. Якщо аналізувати Світовий рейтинг благодійності, до 2014 р. Україна посідала місце у другій сотні. Згідно World Giving Index в 2010 р. Україна була на 150-му місці (тільки 5 % населення було залучено до волонтерської роботи).

¹³ Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. С. 37.

Місце України у Світовому рейтингу благодійності у 2011-2013 роках¹⁴

Рік	Місце у світовому рейтингу	Грошові пожертви, %	Волонтерська робота, %	Безпосередня допомога тим, хто потребує, %
2011	111	7	20	36
2012	102	8	29	36
2013	103	9	26	35

Закон України «Про волонтерську діяльність», був прийнятий у 2011 р.¹⁵. В ньому надається наступне визначення волонтерської діяльності, закріплене законодавцем: Волонтерська діяльність – добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги (Ст. 1. Волонтерська діяльність та основні засади її провадження). В березні 2015 р. до закону вносяться зміни, які врахували роль волонтерів у подіях 2014 р.

Фундаментом для формування нашої законодавчої бази стали:

- Загальна Декларація Прав Людини;
- Міжнародна Конвенція про права дитини;
- Загальна Декларація волонтерів (1990 р.);
- Декларація про волонтерську діяльність (2001 р.);
- Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейською спільнотою з атомної енергії (2014 р.);
- Конвенція про сприяння транснаціональній довгостроковій волонтерській службі молоді (2000 р.);
- Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.

Революція Гідності, початок війни РФ проти України у 2014 р., змінили сприйняття українцями волонтерства та ступінь їх залучення до волонтерської діяльності. Так, за даними соціологічного дослідження (Фонд «Демократичні ініціативи ім. Ілька Кучеріва» спільно з КМІС) 32,5 % українців лише протягом травня-вересня 2014 р. самостійно переказали кошти для допомоги українській армії. Ще 23 % громадян передали кошти, речі та продукти через благодійні фонди та волонтерських організацій, 9 % купили товари за списками для потреб

¹⁴ World Giving Index. URL : <https://www.cafonline.org/about-us/publications/2011-publications/world-giving-index-2011>.

¹⁵ Про волонтерську діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 42, ст. 435.

армії та передали їх волонтерам, 7 % допомагали вимушеним переселенцям речами та грошима, збором коштів, ліків, речей та доставкою їх в зону проведення АТО займались 3 % українців¹⁶.

Наприкінці 2014 р. компанія GfK Ukraine провела загальнонаціональне дослідження стану волонтерства в Україні. Згідно висновків дослідження, українці визнають велику роль волонтерського руху в суспільних процесах: 62 % визнають роль волонтерів у політичних змінах останнього року, 85 % вважають, що волонтерський рух допомагає зміцненню миру, а 81 % схильні вважати волонтерський рух обов'язковою складовою громадянського суспільства. Майже чверть українців (23 %) мали досвід волонтерства, із них 9 % почали займатись волонтерством протягом останнього року¹⁷.

З 2015 р. після укладання Мінських угод 2.0, стабілізації фронту, укріплення ЗСУ, формування військово-цивільних адміністрацій тощо роль волонтерського руху, залученість до нього почала знижуватися.

Таким чином, ми спостерігали еволюцію волонтерства в Україні від епізодичних індивідуальних занять до розвинутого руху. У 2022 р. Україна посіла вже 10 місце в цьому рейтингу, причому аналізувалися дані до широкомасштабного вторгнення, за 2021 р. Грошові пожертви надавали 47 %, допомагали тим, хто потребує – 75 %, займалися волонтерською роботою 24 %.¹⁸ До речі, Україна - єдина європейська країна, яка увійшла до топ-10, піднявшись у рейтингу з 20 місця у 2020 р. до 10 у 2021 р. Автори індексу пояснюють це зростання України за всіма трьома окремими показниками соціально-економічним зростанням країни та культурними змінами, що відбулися в роки, що передували широкомасштабному вторгненню в Україну з боку рф.

2.2. Волонтерство в Україні після початку широкомасштабної війни з боку рф

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності» від 15.08.2022 розширив напрямки волонтерської діяльності з урахуванням повномасштабної війни в Україні. У ст. 3. Відзначено, що волонтерська діяльність здійснюється за такими напрямками:

¹⁶ 32,5 % українців особисто переказали свої кошти на рахунки української армії. Селяни відзначились вищою доброчинністю, аніж міські жителі. URL : http://dif.org.ua/ua/commentaries/sociologist_view/32anizh-miski-zhiteli.htm.

¹⁷ Матяш М. Українське волонтерство – явище унікальне. Йому завдячуємо суверенітетом. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2324579-ukrainske-volonterstvo-avise-unikalne-jomu-zavdacuemo-suverenitetom.html>.

¹⁸ World Giving Index. 2022. A global view of giving trends. URL : https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/caf_world_giving_index_2022_210922-final.pdf.

- надання волонтерської допомоги з метою підтримки малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних, осіб, які потребують соціальної реабілітації, осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- здійснення догляду за хворими, особами з інвалідністю, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які потребують підтримки та допомоги;
- надання волонтерської допомоги громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та/або іншої країни проти України, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам кримінальних правопорушень, біженцям, внутрішньо переміщеним особам;
- надання волонтерської допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів;
- проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання;
- сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією спортивних, культурних, молодіжних та інших видовищних і громадських заходів;
- надання волонтерської допомоги для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру;
- надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, дії правового режиму надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії російської федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України та/або іншої країни проти України;
- надання волонтерської допомоги для подолання наслідків бойових дій, терористичного акту, збройного конфлікту, тимчасової окупації;
- надання волонтерської допомоги для подолання наслідків збройної агресії російської федерації проти України та/або іншої країни проти України, а також для післявоєнного відновлення і розвитку України;

– надання волонтерської допомоги особам/сім'ям, які опинилися у складних життєвих обставинах через шкоду, завдану бойовими діями, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією, збройною агресією російської федерації проти України та/або іншої країни проти України;

– сприяння уповноваженому органу з питань пробації у здійсненні нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи;

– сприяння центральним і місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам та організаціям, об'єднанням громадян, а також фізичним особам, які здійснюють соціальний патронаж, у проведенні заходів, спрямованих на соціальну адаптацію осіб, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також звільнені від подальшого відбування зазначених видів покарань;

– надання волонтерської допомоги особам, які постраждали внаслідок інфекційних хвороб та епідемій;

– надання волонтерської допомоги, пов'язаної із захистом та рятуванням тварин;

– надання волонтерської допомоги за іншими напрямками, не забороненими законодавством.

О. Резнік відзначає, що з соціологічної точки зору залученість у волонтерську діяльність під час війни можна розглядати крізь різні соціологічні парадигми, зокрема функціоналістську, конфліктологічну, інтеракціоністську. Так, функціоналізм трактує волонтерство під час війни як спосіб виконання важливих соціальних функцій, таких як сприяння національній єдності та підтримка військових зусиль; як позитивну діяльність, що приносить користь як окремим особам чи групам, так і суспільству загалом, тобто є ефективною. Конфліктологічна парадигма спирається на формування групових ідентичностей та солідарностей через залученість у волонтерську діяльність під час війни. Символічний інтеракціонізм розглядає способи, якими люди інтерпретують і розуміють свій досвід волонтерства під час війни¹⁹.

За результатами соціологічних досліджень серед українців, 92 % респондентів обізнані щодо можливостей участі у волонтерстві для забезпечення потреб армії, внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та інших постраждалих від війни. Така ж частка громадян (91 %) знають про можливість пожертвувати кошти на підтримку боротьби з російською агресією чи подолання її наслідків. 71 % знають, що можна повідомити про пересування чи місцезнаходження ворога та колаборантів.

¹⁹ Резнік О. Залученість українців до волонтерської діяльності під час повномасштабної війни. URL : <https://dif.org.ua/article/oleksandr-reznik-zaluchenist-ukraintsiv-do-volonterskoi-diyalnosti-pid-chas-povnomasshtabnoi-viyni>.

Участь у цих заходах значно вища за залучення в інші типи громадських активностей: 72 % респондентів жертвували кошти на підтримку руху опору, а 59 % брали участь у волонтерській діяльності. З початку війни більшість грошових пожертв громадяни зробили на користь армії (65 %). 56 % жертвували на гуманітарну допомогу постраждалим від війни, а 48% – на благодійні ініціативи. Влітку 2022 р. «Zagoriy foundation» дослідила благодійність серед українців з початку повномасштабної війни та з'ясувала, що більш як половина громадян України (65 %) жертвували гроші після 24 лютого 2022 року. Трохи більш активно донатили на заході та в центрі країни. Чим молодшими є респонденти, то частіше вони роблять грошові пожертви: в групі 18-29 років таких було 84 %. Найчастіше мешканці України надсилали кошти на державний рахунок ЗСУ та банківські картки тим, хто потребував фінансової підтримки. Трохи рідше кошти передавали волонтерам, через благодійні фонди та безпосередньо в руки тим, хто потребує. Відносно популярними є надання допомоги через скриньки для збору коштів та відрахування від купленого товару²⁰.

Тобто, під час війни українці обирають в першу чергу благодійництво у вигляді грошових пожертвувань. Психологічні дослідження демонструють, що людина отримує задоволення не стільки від внеску, який робить на благодійність, скільки від самого акту давання. Благодійництво сприяє внутрішній винагороді, зокрема:

- благодійництво покращує образ Я та зменшує почуття провини;
- після допомоги іншим покращується самостворення;
- люди почуваються щасливішими після пожертви;
- щасливіші люди жертвують більше²¹.

У вищезгаданому дослідженні «Zagoriy foundation» респондентам було поставлене запитання «Які емоції ви відчували від того, що жертвували кошти під час війни?» та отримані наступні відповіді: надія – 62 %, радість – 37 %, полегшення – 18 %, хвилювання – 14 %, сум – 13 %, злість – 6 %, провину – 3 %, сумнів – 2 %²².

Говорячи про конкретні приклади активізму воєнного часу, 41 % українців зазначили, що допомагали ВПО у притулках або безкоштовно надавали їм житло, 40 % закупували товари для потреб армії, а 21 % брали участь в інформаційному опорі. 14 % респондентів були залучені до евакуації мирного населення з небезпечних територій, 7 % надавали професійні послуги на волонтерських засадах (лікарі, вчителі, психологи тощо), 10 % несли службу в

²⁰ Благодійність у часи війни. Zagoriy foundation. С. 28. URL : <https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2022/08/blagodijnist-u-chasy-vijny.pdf>.

²¹ Чолій С. Волонтерство та благодійність як види просоціальної економічної активності. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2021. Вип. 9. С. 288.

²² Благодійність у часи війни. Zagoriy foundation. С. 33. URL : <https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2022/08/blagodijnist-u-chasy-vijny.pdf>.

армії або формуваннях територіальної оборони, ще 8 % повідомляли про пересування ворога або колаборантів. За даними «Zagogy foundation», влітку 2022 р. займалися саме волонтерською діяльністю 33 % українців, в групі 18-29 років – 49 %. Серед видів відзначені наступні: фізичне (розвантаження вантажів, плетіння сіток) – 66 %, організація гуманітарної допомоги – 39 %, інформаційне (написання постів, поширення інформації) – 33 %, закупка та/або доставка військової допомоги – 25 %, організація благодійних зборів – 12 %, кіберволонтерство – 10 %, інше – 13 %. Молодші респонденти частіше долучаються до поширення інформації (38 % у групі 18-29 років, 41 % серед 30-річних) та фізичного волонтерства (66 %) ²³.

Наведемо результати Восьмого поглибленого дослідження у сфері місцевого самоврядування в Україні, проведеного весною 2023 р. соціологічною групою «Рейтинг» щодо участі жителів великих міст у волонтерстві:

Табл. 2.2.1.

Чи займаєтесь ви зараз волонтерством (у %) ²⁴

Місто	Займаюся постійно	Займаюся час від часу	Не займаюся	Немає відповіді
Луцьк	5	39	54	1
Дніпро	6	36	58	< 1
Львів	5	36	58	1
Запоріжжя	6	32	61	< 1
Київ	6	29	65	< 1
Одеса	4	22	74	< 1
Харків	4	16	80	< 1

Наразі в Україні волонтерська діяльність має наступні особливості:

– волонтерські структури проявляють високий рівень ініціативності та самостійності;

– ці структури стають органами громадянського суспільства, що задовольняють певні потреби; багато волонтерів приходять не з громадянських організацій, а з різних професійних сфер, таких як ІТ-технології та підприємництво;

– волонтерським ініціативам часто приходиться працювати через недостатню ефективність державних інститутів або обмеженість державних ресурсів.

Таким чином, на сучасному етапі волонтерський рух в Україні є проявом зрілості громадянського суспільства, яке доповнює функції державних органів та сприяє стабілізації та регулюванню суспільних відносин в умовах

²³ Там само. С. 36.

²⁴ Восьме всеукраїнське муніципальне опитування. Соціологічна група «Рейтинг». 2023. С. 152. URL : https://iri.org.ua/sites/default/files/surveys/Municipal_survey_May_2023.pdf.

децентралізації. Прикметною рисою українського волонтерства стала потужна суспільна підтримка і готовність допомагати, причому оперативно. Під час широкомасштабної війни зросла мотивація до волонтерства, відбулася мобілізація навколо спільної мети – перемоги у війні, зросла кількість штабів/хабів та волонтерських організацій, збільшилася кількість інформації про можливості волонтерства.

О. Уманська виокремлює ряд проблем, які сьогодні постають перед волонтерами та волонтерськими організаціями виникають суттєві проблеми:

1. Зниження обсягів допомоги з боку населення України, представників діаспори та інших благодійників.
2. Діяльність псевдоволонтерів і випадки зловживань з боку волонтерів.
3. Відсутність достатньої координації волонтерів між собою.
4. Відсутність ефективного контролю за подальшою долею майна, переданого волонтерами.
5. Погана комунікація між волонтерами і суспільством.
6. Зниження мотивації, емоційне вигорання волонтерів.
7. Безпека волонтерів.
8. Недостатнє законодавче регулювання волонтерської діяльності.
9. Консерватизм державних структур²⁵.

Таким чином, волонтерський рух в Україні набув особливо важливого значення починаючи з 2014 р., він став ключовою рисою активного громадянського суспільства в Україні, його масовий і стихійний характер проявились саме під час кризових подій. З початком повномасштабної війни проти України вирости як кількісні показники волонтерського руху, так і його змістовні та якісні характеристики.

²⁵ Уманська О. Волонтерство в Україні. URL: <https://uwcfoundation.com/ua/blagotvoritelnost-v-ukraine/volonterstvo-v-ukraini>.

РОЗДІЛ III. ВОЛОНТЕРСТВО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

3.1. Презентація волонтерської діяльності Національної поліції на офіційному вебсайті Національної поліції України

У Розділі I ми вже зазначали про такий вид волонтерства, як корпоративний. На наш погляд, цей термін можна застосовувати і до волонтерства, яке здійснює Національна поліція України як державна інституція.

З погляду корисності для організації, корпоративне волонтерство в Національній поліції виконує наступні функції:

- забезпечує більш повне залучення до взаємодії з місцевою громадою;
- сприяє сталому розвитку організації, прищеплює гордість за приналежність до правоохоронних органів в цілому та поліції зокрема;
- розвиває співробітників, зокрема емпатію, емоційний інтелект, що дуже важливо для довірливих стосунків між населенням та поліцією, дотримання прав людини;
- зміцнює міжсекторальну взаємодію, розширює список контактів, тренує комунікабельність та вміння працювати в команді, сприяє зближенню з колегами за межами офісу;
- робить співробітників більш мотивованими, дає привід пишатись собою та своєю роботою;
- волонтерство може бути спрямоване на превентивну роботу, таку як проведення інформаційних кампаній, надання консультацій громадянам щодо безпеки або попередження злочинів. Це допомагає зменшити кількість злочинів та покращити загальний рівень безпеки в громаді.

Поліцейські волонтерять, коли вони добровільно надають свої послуги та час для підтримки поліцейських сил і сприяння безпеці громади. Волонтерство поліцейських може включати різноманітні дії, такі як патрулювання вулиць, надання допомоги громадянам, участь у профілактичних заходах та освітніх програмах. Волонтерство поліцейських є важливим елементом сприяння становлення та існування безпекового середовища, формування довіри населення до поліції, покращення взаємодії між поліцейськими та громадою.

Розглянемо волонтерство Національної поліції України за допомогою контент-аналізу новин, присвячених волонтерській діяльності і опублікованих на офіційному сайті Національної поліції України²⁶. Всього за тегами «волонтерство», «волонтерська діяльність» знайдено 150 повідомлень за період з 24 лютого 2022 р. по 28 серпня 2023 р. (див. Додаток А). Основними напрямками волонтерської діяльності Національної поліції України стали наступні:

²⁶ Національна поліція України. Офіційний вебпортал. URL : <https://www.npu.gov.ua/>

- евакуація – 60 повідомлень (40 %);
- гуманітарна допомога населенню, в тому числі дітям (гігієнічні набори, продукти, дитячі суміші, вода, ліки, одяг, генератори та ін.) – 59 повідомлень (39,3 %);
- донорство – 15 (10 %);
- допомога тваринам – 7 (4,7 %);
- інформаційні, роз’яснювальні заходи, майстер-класи – 5 (3,3 %);
- супровід та забезпечення безпеки лікарів, поштарів, волонтерів – 4 (2,7 %);
- допомога поліцейським (в першу чергу «Білим Янголам») – 3 (2 %);
- допомога ЗСУ – 3 (2 %).

Сума складає більше 100 %, оскільки в певних повідомленнях зустрічається декілька видів діяльності.

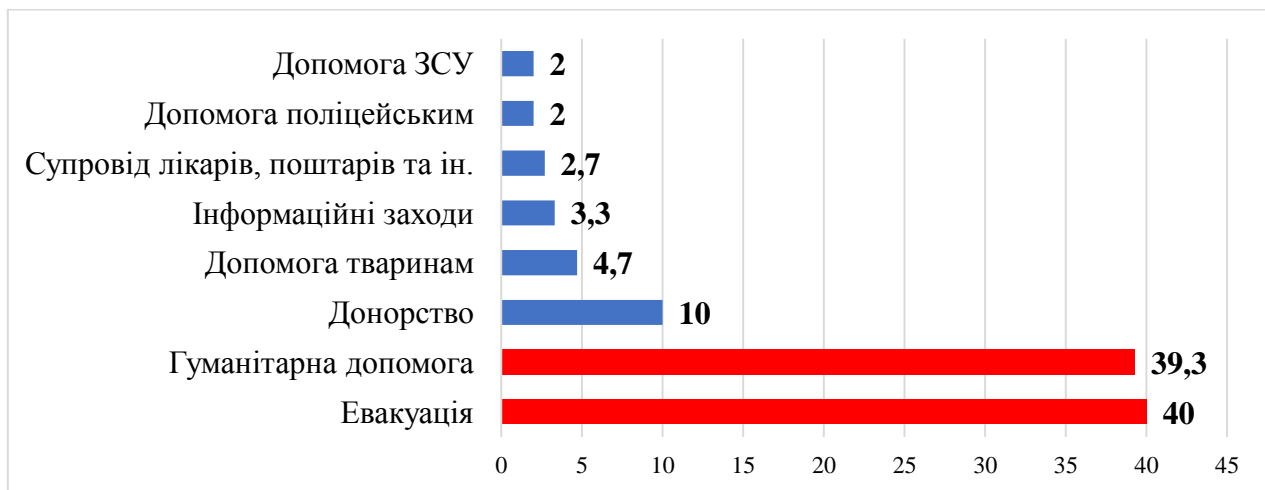

Рис. 3.1.1. Розподіл видів волонтерської діяльності Національної поліції України, відображених в новинах на офіційному вебпорталі (у %)

Тобто, серед корпоративного волонтерства Національної поліції три перших місця займають евакуація місцевих жителів та допомога в евакуації, гуманітарна допомога у вигляді різних товарів першої необхідності, ліків, їжі, та донорство.

Серед головних фігурантів новинного повідомлення (суб’єкт надання волонтерської допомоги) є наступні:

- Екіпаж «Білий Янгол» – 53 повідомлень (35,3 %);
- Поліцейські (співробітники поліції) – 48 (32 %);
- Ювенальна превенція – 14 (9,3 %);
- Поліцейські офіцери громади – 14 (9,3 %);
- Ювенальна поліція – 6 (4 %);
- Управління дотримання прав людини НП України – 4 (2,7 %);
- Департамент стратегічних розслідувань – 3 (2 %);

- Департамент боротьби з наркозлочинністю – 2 (1,3 %);
- Головне слідче управління Нацполіції, Управління карного розшуку ГУ Національної поліції, Управління ДВБ НПУ, Управління кадрового забезпечення, Відділ спеціальної поліції, Слухачі та працівники Житомирської академії поліції – по 1 згадуванню (0,7 %).

З початком широкомасштабної війни з Донецької області евакуювалось близько 1,2 мільйонів людей та 135 тисяч дітей. Для допомоги в евакуації в області і були створені екіпажі «Білий Янгол», які під обстрілами та ударами евакуюють людей (часто маломобільних, поранених) із «сірих зон», доставляють місцевим ліки та їжу, виконують функції і волонтерів, і парамедиків, і лікарів, і психологів. Не випадково, згадування про екіпажі «Білий Янгол» лідирують у новинах офіційного вебпорталу Національної поліції.

Волонтерство з боку поліцейських здійснюється по відношенню до місцевих жителів в цілому, до місцевих жителів вразливих категорій (діти, люди з інвалідністю, багатодітні родини, сироти, люди похилого та старого віку, самотні тощо), внутрішньо переміщеним особам. Поліцейські допомагають пораненим бійцям ЗСУ, здають кров та плазму. Навіть домашні тварини отримували допомогу від поліцейських.

Щодо локацій, де здійснювалась волонтерська діяльність Національної поліції України, які найчастіше згадувалися в новинах, то це:

- Донецька область – 64 (42,7 %);
- Херсонська область - 22 (14,7 %);
- Харківська область – 14 (9,3 %);
- Запорізька область – 10 (6,7 %);
- Полтавська область – 7 (4,7 %);
- Київська та м. Київ – 7 (4,7 %);
- Луганська – 6 (4 %);
- Дніпропетровська область – 5 (3,3 %);
- Миколаївська, Житомирська, Сумська області – по 3 (2%);
- Івано-Франківська, Чернігівська області – по 2 (1,3 %);
- Тернопільська, Вінницька, Рівненська, Одеська – по 1 (0,7 %).

Спостерігаємо, що найактивніше волонтерська діяльність поліції здійснюється на території Донецької, Херсонської, Харківської та Запорізької областей.

Таким чином, участь у волонтерстві поліцейських може бути корисною як для самого поліцейського, так і для громади. Поліцейським надається можливість розвиватися професійно, отримати новий досвід та навички. Громада отримує додаткову підтримку в забезпеченні безпеки.

3.2. Участь у волонтерському русі: результати опитування здобувачів вищої освіти ДДУВС

З метою з'ясування розуміння сутності та значення волонтерства та залученості майбутніх поліцейських до волонтерської діяльності Наукова лабораторія соціологічного моніторингу та кримінально-правових досліджень провела опитування 517 курсантів 1-4 курсів ДДУВС. Чоловіки склали 58,4 %, жінки – 41,6 % опитаних.

Перше питання анкети стосувалося розуміння курсантами сутності волонтерства: «Що для вас волонтерство?», відповіді на який розподілилися наступним чином:

1. Допомога різним групам у різних ситуаціях – 34,5 %;
2. Можливість зробити добру справу – 32,4 %;
3. Добровільність, безкорисливість (робота на безоплатній основі), корисність – 30,2 %;
4. Посередництво між донором і потребувачим – 0,6 %;
5. Можливості (самореалізація, спілкування, навчання, дозвілля, новий досвід) – 0,4 %;
6. Діяльність в тих в сферах, де держава недостатньо успішна – 1,2 %;
7. Важко відповісти – 0,8 %.

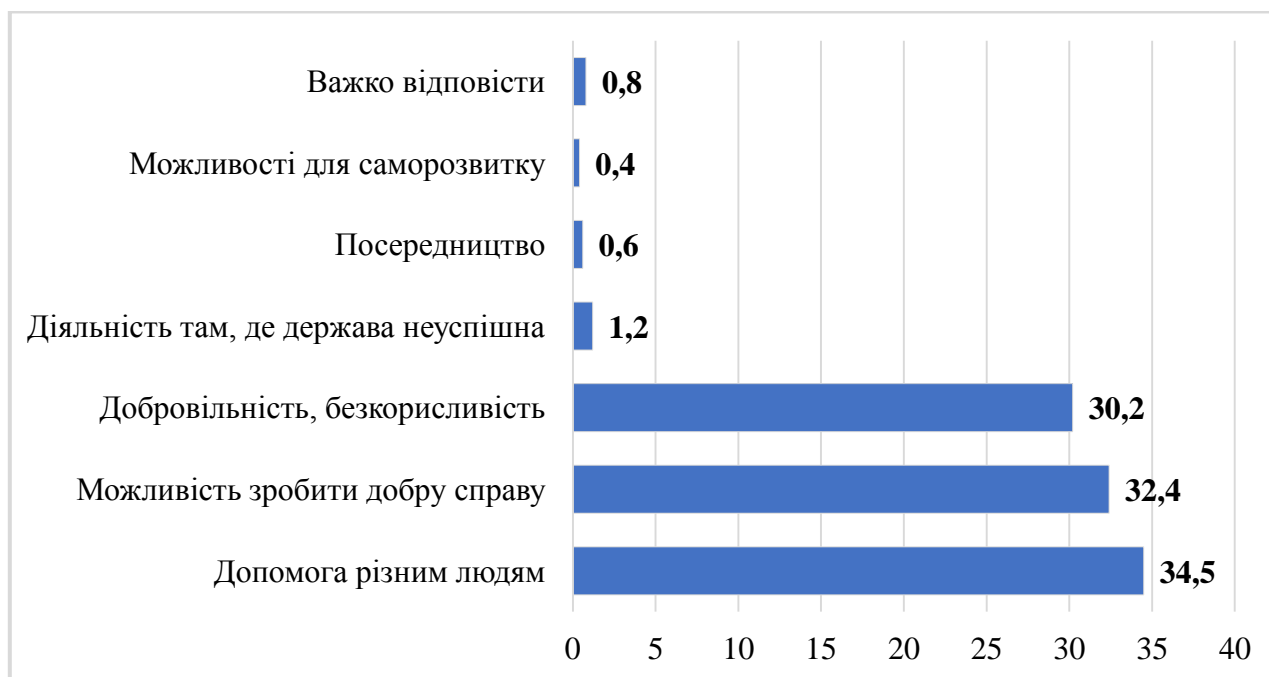

Рис. 3.2.1. Розуміння волонтерства курсантами ДДУВС (у %)

Таким чином, для приблизно рівної кількості опитаних волонтерство асоціюється в першу чергу з допомогою різним людям, можливістю зробити добру справу та з добровільністю та безкорисливістю. Зазначимо, що курсанти

не поєднують волонтерство з можливістю саморозвитку, хоча за допомогою волонтерства можна розвивати як професійні навички (hard skills), так і інші загальні компетентності (soft skills).

Здобувачі вищої освіти ДДУВС, як і інші громадяни нашої країни, активно долучалися та продовжують долучатися до волонтерської діяльності. На запитання «Чи долучались ви до волонтерства протягом повномасштабної війни?» було отримано наступні відповіді:

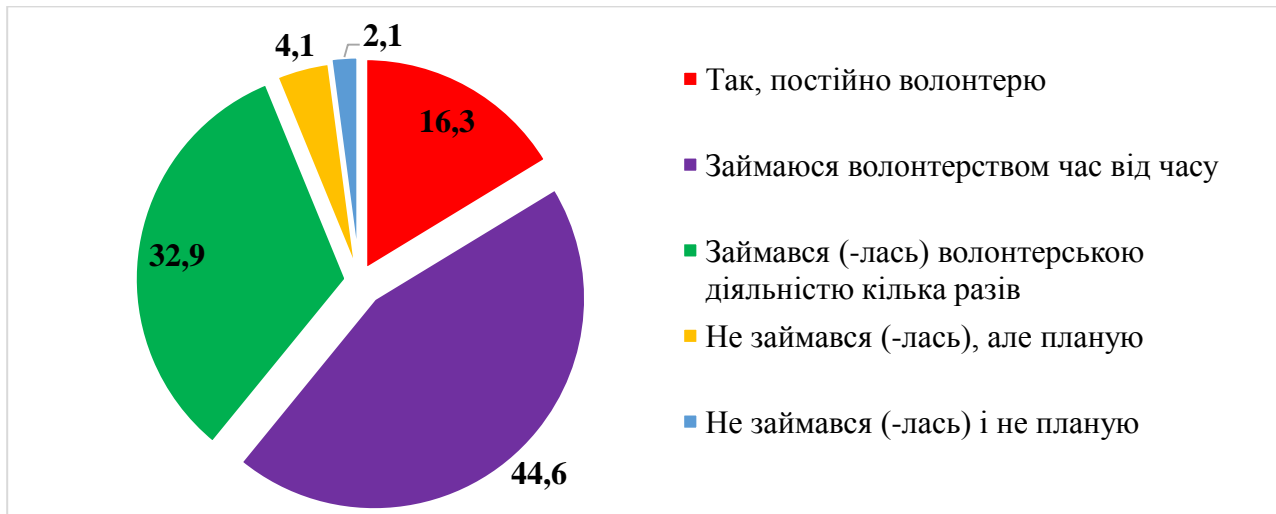

Рис. 3.2.2. Ступінь залученості опитаних до волонтерства (у %)

Тобто, більше 90 % опитаних має досвід волонтерської діяльності, майже 76 % займаються нею періодично, 16,3 % – на постійній основі.

Зрозуміло, що спектр волонтерської діяльності є вельми широким. Так, серед того, чим займалися курсанти, можна скласти наступний рейтинг (питання «Якщо ви займалися волонтерською діяльністю/благодійністю, що саме робили (відзначте все, що робили)»):

1. Донатив (-ила) на ЗСУ в цілому, окремі підрозділи – 82,9 %;
2. Плів (-ла) маскувальні сітки – 51,2%;
3. Здавав (-ла) кров, плазму – 39 %;
4. Фізично допомагав (-ла) внутрішньо переміщеним особам – 29,3 %;
5. Чергував (-ла), допомагав (-ла) поліції – 20,7 %;
6. Фінансово допомагав (-ла) внутрішньо переміщеним особам – 19,2 %;
7. Займався (-лась) інформаційним волонтерством (інформаційна підтримка України за кордоном, поширення дописів, перевірка та спростування перекрученої інформації й пропаганди) – 17,6 %;
8. Готував (-ла) їжу – 17,1 %;
9. Допомагав (-ла) у волонтерських хабах, штабах – 15,9 %;
10. Робив (-ла) «коктейль Молотова» – 14,9 %;
11. Допомагав (-ла) пораненим в госпіталі, лікарні – 12,2 %;

12. Підтримував (-ла) родини загиблих – 11,6 %;
13. Допомагав (-ла) вразливим категорія населення, які опинилися у важкому стані – людям з інвалідністю, пенсіонерам, дітям тощо – 8,7 %;
14. Надавав (-ла) прихисток у власному житті – 6,6 %;
15. Проводив (-ла) безкоштовні спортивні заняття, мастер-класи, гуртки – 4,7 %;
16. Відновлював (-ла) житло, об'єкти інфраструктури – 2,5 %;
17. Захищав (-ла) права людини – 2,1 %;
18. Інше (напишіть) – 3,3 %;
19. Не займався (-лася) – 4,7 %.

Аналізуючи отримані відповіді, зазначимо декілька моментів. По-перше, курсанти займалися та продовжують займатися дуже різноманітною волонтерською діяльністю, в якій є потреба в умовах повномасштабної війни – фізичною роботою, інформаційною, соціальною допомогою. По-друге, переважаюча більшість (82,9 %) донатила на потреби ЗСУ в цілому чи окремих підрозділів, що відповідає загальнонаціональній тенденції. По-третє, особливо відзначимо донорство (здача крові, плазми) серед курсантів ДДУВС як різновид благодійності. По-четверте, здобувачі вищої освіти ДДУВС практикували такі види волонтерства, які пов'язані із майбутньою професійною діяльністю (наприклад, чергував (-ла), допомагав (-ла) поліції).

Волонтерство поступово стає частиною світогляду українців, а його головним ресурсом є люди, що витрачають власний час і ресурс на волонтерську діяльність. Тобто питання про їх мотивацію є дуже важливим. Західний дослідник Д. Бейкер, провівши опитування серед населення в США та ряді країн Європи, виявив наступні мотиви: почуття обов'язку або моральної повинності, бажання докласти свій внесок у життя рідного міста або місцевості, можливість набуття нових навичок або корисного досвіду, потреба робити щось корисне у вільний час. Мотиви залучення волонтерів, згідно дослідження у Великобританії, є сукупністю «альтруїстичних» та «вигідних» інтересів: від потреб громади та бажання допомогти людям до можливості заповнення дозвілля та набуття нових знань та навичок²⁷.

На запитання «Що вас мотивує займатися волонтерською діяльністю?» здобувачі вищої освіти ДДУВС відповіли таким чином:

²⁷ Юрченко І. Мотиваційні аспекти волонтерської діяльності. *Соціальні виміри суспільства*: Зб. наук. праць. К. : ІС НАН України, 2009. Вип. 1 (12). С. 362.

Рис. 3.2.3. Мотиви заняття волонтерською діяльністю здобувачів вищої освіти ДДУВС (у %)

Отже, курсанти сприймають власну волонтерську діяльність в першу чергу як свій індивідуальний внесок у загальну перемогу, як обов'язок підтримувати тих, хто цього потребує; як реалізацію бажання бути корисним. Виходячи з такої мотивації, більшість планує продовжувати волонтерити.

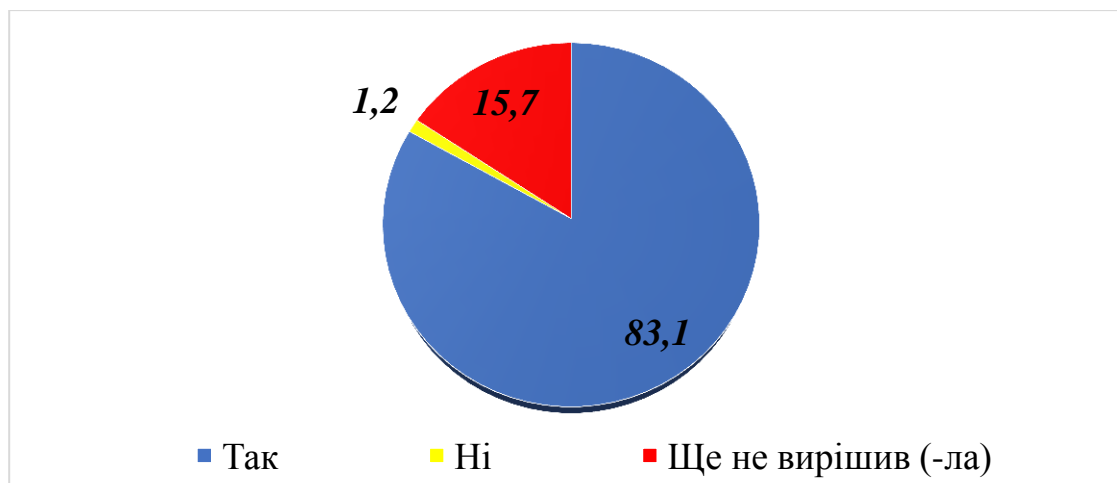

Рис. 3.2.4. Наміри здобувачів продовжувати волонтерську діяльність (у %)

Здобувачі вищої освіти ДДУВС пишаються тим, що займаються/займалися волонтерством, про що свідчать наступні їх відповіді:

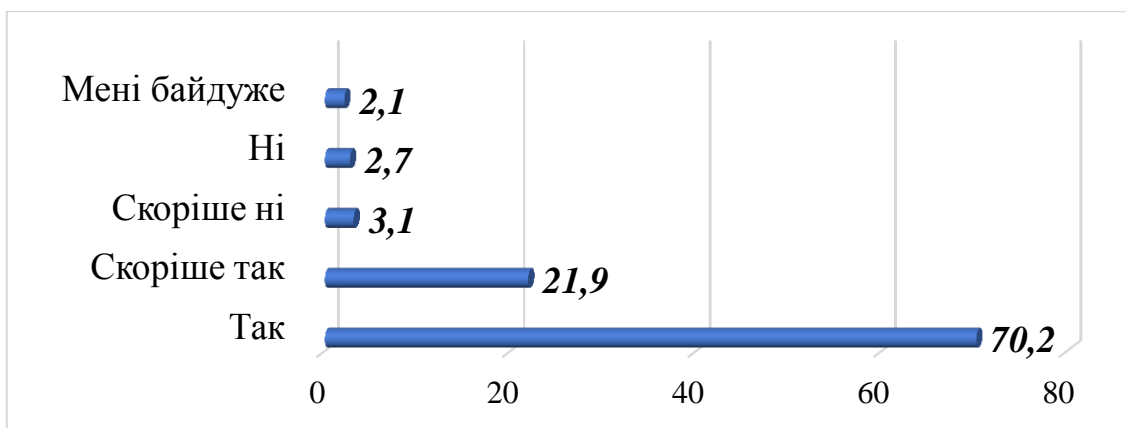

Рис. 3.2.5. Розподіл відповідей на запитання «Чи пишастесь ви тим, що займалися волонтерством?» (у %)

Тобто, майже для 90 % здобувачів волонтерство є такою діяльністю, яка викликає гордість, самоповагу. Дійсно, волонтери довели здатність вирішувати проблеми, які не змогла держава.

Опитані вважають важливим долучатися до волонтерства за таких причин:

Рис. 3.2.6. «Чому, на ваш погляд, важливо долучатись до волонтерства (не більше 2-х основних відповідей?)»

В цілому, заняття волонтерством та благодійністю в цілому мотивується як внутрішніми (наприклад, мотивація причетності, тобто прагнення бути частиною загальної справи, спільноти; мотивація саморозвитку та ін.), так і зовнішніми чинниками (висока оцінка з боку суспільства, групи та ін.).

Організаційно волонтерська діяльність здобувачів вищої освіти ДДУВС оформлена наступним чином:

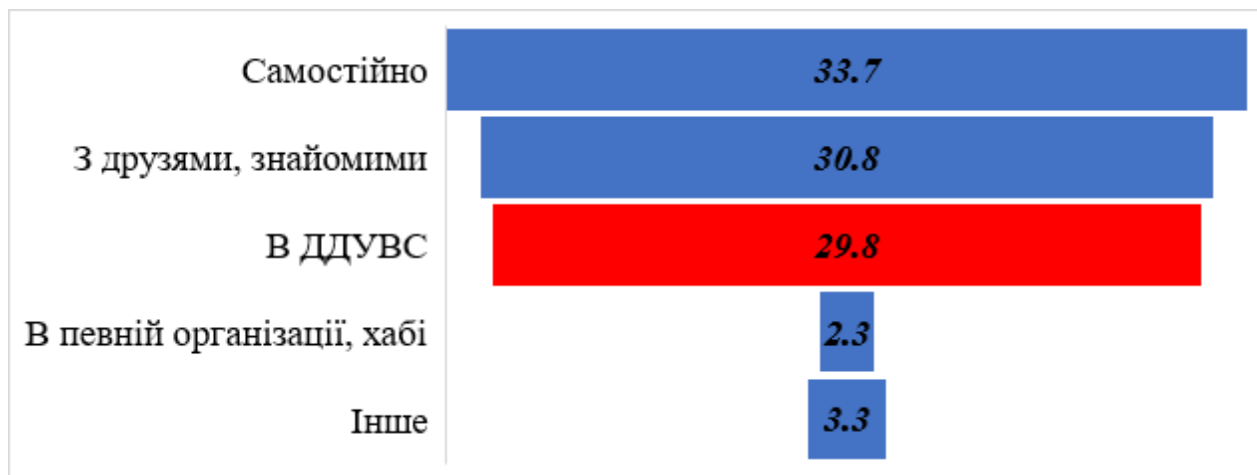

Рис. 3.2.6. Якщо ви займаєтесь волонтерством, то ви це робите (%)

Тобто третина опитаних здобувачів займається волонтерством саме через ДДУВС.

Загальнонаціональною тенденцією останнього часу є певне зниження масштабів залученості до волонтерської діяльності. Це зумовлено рядом причин, зокрема в дослідженні «Мріємо та діємо. Молодіжне волонтерство в Україні» (2022) зафіксовані наступні: повернення до роботи/навчання або пошук роботи; звикання до війни, вигорання; оптимізація роботи (зростання ефективності організацій); скорочення запиту на волонтерську допомогу (через зменшення обсягів гуманітарної допомоги, переміщення ВПО)²⁸.

Серед опитаних здобувачів ті, хто не займався та наразі не займається волонтерством, були визначені бар'єри, які заважають/перешкоджають долучатися до волонтерської діяльності/благодійності (таких 25 %), назвали в першу чергу такі:

- Я не знаю про волонтерські ініціативи – як і де це зробити – 66,1 %;
- В мене немає зайвих грошей – 64,2 %;
- Звикання до війни, вигорання – 57 %;
- Я не знаю, кому потрібна моя допомога – 52 %;
- В мене немає на це часу – 43 %;
- У мене вже був досвід волонтерства раніше, а зараз я відпочиваю – 32,5 %;
- Мене ніхто про це не просив – 31 %;
- У мене є більш важливіші обов'язки (навчання, сімейні та ін.) – 29,3 %;
- Мені самому (самій) потрібна допомога – 12,2 %;

²⁸ Мріємо та діємо. Молодіжне волонтерство в Україні. С. 7. URL : <https://iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/>

- Не вірю в альтруїзм та чесність волонтерів – 8,4 %;
- У мене є більш важливі справи – 4 %.

Тобто, є об'єктивні бар'єри, які впливають з життєвих обставин (брак часу через роботу/навчання, фінансові чинники, сімейні обставини), звикання до війни, втома; інформаційні бар'єри (брак інформації про волонтерські ініціативи, про можливість долучитись до волонтерства); суб'єктивні бар'єри, що впливають з особливостей світогляду (відсутність бажання, незрозуміння важливості та значущості волонтерства).

Окрім результатів опитування, можемо скористатися інформацією, оприлюдненою на сайті ДДУВС, лише за серпень 2023 р.: «здобувачі ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції приєдналися до роботи Благодійного фонду «Їжа життя». Його спеціалізація – приготування та доставка гарячих обідів біженцям, волонтерам, людям похилого віку, хворим та лікарям»; «Курсанти вкотре долучилися до плетіння маскувальних сіток – однієї з найбільш затребуваних речей на фронті.»; «Курсанти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ черговий раз взяли участь у донації та здали кров для поранених захисників.»; «Волонтерство «нон-стоп» – принцип курсантів Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Здобувачі вищої освіти не лише доєднуються до міських благодійних ініціатив, але й активно ініціюють власні»; «Рух допомоги нашим захисникам – важлива частина студентсько-курсантського життя Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Так, нещодавно здобувачі факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції передали військовим 93 бригаді волонтерський пакунок». Отже, бачимо, що волонтерська діяльність здобувачів вищої освіти в ДДУВС є системною, постійною, різноманітною та ефективною.

Таким чином, Національна поліція України залучена до волонтерського руху як до корпоративного, так і до індивідуального, що знаходить відображення в публікаціях на офіційному вебпорталі, в результатах опитування здобувачів вищої освіти ДДУВС.

ВИСНОВКИ

Волонтерство є однією з форм активної соціальної позиції громадянина. Основними характеристиками волонтерської діяльності є безоплатність, добровільність, користь суспільству чи окремим людям. Волонтерство сьогодні є міжнародним рухом глобального масштабу та невід'ємною частиною українського суспільства, і його роль постійно зростає.

Україна вперше офіційно визнала волонтерську діяльність постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р., яка затвердила Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг. У 2011 р. Верховна Рада прийняла Закон «Про волонтерську діяльність», що закріпив цей статус. Значних масштабів волонтерський рух в Україні набув з початку широкомасштабної війни РФ проти України у лютому 2022 р. 15 серпня 2022 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про волонтерську діяльність» щодо підтримки волонтерської діяльності», реєстр. № 7363, який сприяє розвитку волонтерського руху в Україні через розширення напрямів волонтерської діяльності в умовах війни.

Наразі в Україні волонтерська діяльність має наступні особливості:

- волонтерські структури проявляють високий рівень ініціативності та самостійності;
- ці структури стають органами громадянського суспільства, що задовольняють певні потреби; багато волонтерів приходять не з громадянських організацій, а з різних професійних сфер, таких як ІТ-технології та підприємництво;
- волонтерським ініціативам часто приходится працювати через недостатню ефективність державних інститутів або обмеженість державних ресурсів.

Таким чином, на сучасному етапі волонтерський рух в Україні є проявом зрілості громадянського суспільства, яке доповнює функції державних органів та сприяє стабілізації та регулюванню суспільних відносин в умовах децентралізації. Рісую українського волонтерства стала потужна суспільна підтримка і готовність оперативно допомагати. Важливо зазначити, що сучасний волонтерський рух в Україні є мережевим і складається не з офіційних членів, а з прихильників. Він відрізняється тим, що базується на добровільних внесках громадян та отриманні допомоги від міжнародних організацій. Сучасні волонтерські організації в Україні спеціалізуються на різних напрямках, що доповнюють недостатню інституційну спроможність держави. Вони забезпечують матеріальне й технічне забезпечення військовим на фронті, надають медичну допомогу пораненим та постраждалим, забезпечують матеріальну підтримку та психологічну допомогу внутрішньо переміщеним особам, працюють у тилу, забезпечують притулок для бездомних тварин, закупають ліки й продукти харчування для соціально незахищених груп населення. Тобто існує певний пул видів волонтерської діяльності в умовах

сучасної ситуації в Україні. Хоча під час війни більшість українців обирають в першу чергу благодійництво у вигляді грошових пожертвувань. Волонтерство і благодійництво є різними видами суспільної діяльності. Адже благодійництво не передбачає особистої безпосередньої участі у суспільно важливій роботі. Благодійники, як правило, обмежуються фінансовою допомогою. Волонтерство передбачає особисту безпосередню участь у вирішенні певних важливих проблем. При цьому, благодійність сьогодні має дуже позитивне сприйняття серед населення України, її сприймають як добру справу/допомогу тим, хто опинився у складній життєвій ситуації. Маємо формувати культуру благодійності (правила дарування; статус благодійності в суспільстві, її популярність, включеність у світогляд, освіту, традиції; принципи функціонування благодійності, зокрема прозорість, чесність, підзвітність, контроль, інформування).

Особливим видом волонтерства є корпоративне, ознаки якого можна екстраполювати на волонтерську діяльність, яку здійснює Національна поліція України як формальна державна організація. Під корпоративним волонтерством можемо розуміти пряму безпосередню допомогу співробітників компанії/організації суспільству професійними навичками, розумовою чи фізичною працею. Носить винятково добровільний характер, є ініційованою й підтримуваною компанією чи організацією в робочий час і керованою бажанням людей зробити свій внесок у сталий розвиток громади, країни. Волонтерство поліцейських може включати різноманітні дії, такі як патрулювання вулиць, надання допомоги громадянам, участь у профілактичних заходах та освітніх програмах. Основними напрямками волонтерської діяльності Національної поліції України під час повномасштабної війни стали евакуація цивільного населення, гуманітарна допомога населенню, в тому числі дітям (гігієнічні набори, продукти, дитячі суміші, вода, ліки, одяг, генератори та ін.), донорство. Волонтерство з боку поліцейських здійснюється по відношенню до місцевих жителів в цілому, до місцевих жителів вразливих категорій (діти, люди з інвалідністю, багатодітні родини, сироти, люди похилого та старого віку, самотні тощо), внутрішньо переміщеним особам. Поліцейські допомагають пораненим бійцям ЗСУ, здають кров та плазму. Навіть домашні тварини отримували допомогу від поліцейських.

Щодо участі здобувачів вищої освіти ДУВС, опитаних волонтерство асоціюється в першу чергу з допомогою різним людям, можливістю зробити добру справу та з добровільністю та безкорисливістю. Зазначимо, що курсанти не поєднують волонтерство з можливістю саморозвитку та не сприймають волонтерство як можливість для самореалізації. Отже, потрібно працювати у цьому напрямку, пояснюючи взаємовплив волонтерських мотивів з самореалізацією, що проявляється у підвищенні самоефективності та формуванні стабільних психологічних механізмів, які допомагають бути готовим до непередбачуваних подій, у потребі здобуття нового досвіду та отримання нових знань. Волонтерська

діяльність дозволяє підвищити свою самоефективність за рахунок позитивного соціального досвіду та відповідності до ціннісних орієнтацій, які в подальшому сприяють саморозвитку і самоактуалізації особисті.

З початку повномасштабної війни серед курсантів набуло популярності військове волонтерство. Здобувачі роблять благодійні внески у фонди, що допомагають захисникам, закупають товари для певних підрозділів ЗСУ та ін.; займаються фізичною роботою (наприклад, плетуть сітки); здають кров; допомагають внутрішньо переміщеним особам тощо. Окрім військового волонтерства, актуальна на сьогодні гуманітарна допомога, тобто безоплатна допомога людям, які цієї допомоги потребують, наприклад, ВПО, вразливі категорії населення. Інформаційне (онлайн волонтерство) містить багато напрямків роботи, серед яких блокування російських сайтів та ворожих сторінок, створення візуалів, перекладання текстів на інші мови; онлайн-консультації та ін. Також здобувачі вищої освіти ДДУВС практикували такі види волонтерства, які пов'язані із майбутньою професійною діяльністю (наприклад, чергував (-ла), допомагав (-ла) поліції). Більше 90 % опитаних має досвід волонтерської діяльності, майже 76 % займаються нею періодично, 16,3 % – на постійній основі.

Загальна мотивація ґрунтується на глобальних цінностях сучасного українського суспільства: патріотизм, почуття єдності, вклад у наближення перемоги, можливість стати частиною спільної справи. Курсанти сприймають власну волонтерську діяльність в першу чергу як свій індивідуальний внесок у загальну перемогу, як обов'язок підтримувати тих, хто цього потребує; як реалізацію бажання бути корисним. Третина опитаних здобувачів займається волонтерством саме через ДДУВС, при цьому 33,7 % самостійно, 30,8 % з друзями та знайомими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 32,5 % українців особисто переказали свої кошти на рахунки української армії. Селяни відзначились вищою доброчинністю, аніж міські жителі. URL : [http:// dif.org.ua/ua/commentaries/sociologist_view/32anizh-miski-zhiteli.htm](http://dif.org.ua/ua/commentaries/sociologist_view/32anizh-miski-zhiteli.htm).
2. Diani M., McAdam D. Social Movements and Networks. Relational Approach to Collective Action. Oxford : Oxford University Press, 2003.
3. Stebbins R. Between Work and Leisure: A Study of the Common Ground of Two Separate. 2004. 165 p.
4. The Universal Declaration on Volunteering. URL : <https://www.iave.org/advocacy/the-universal-declaration-on-volunteering/>
5. Volunteerism is Universal An extract from the 2011 State of the World's Volunteerism Report. URL : <https://studylib.net/doc/18170055/volunteerism-is-universal---united-nations-volunteers>.
6. World Giving Index. 2022. A global view of giving trends. URL : https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/caf_world_giving_index_2022_210922-final.pdf.
7. World Giving Index. URL : <https://www.cafonline.org/about-us/publications/2011-publications/world-giving-index-2011>.
8. Благодійність у часи війни. Zagoriy foundation. URL : <https://zagoriy.foundation/wp-content/uploads/2022/08/blagodijnist-u-chasy-vijny.pdf>
9. Брик Я. А., Говорун Н. В., Дементьев В. В., Лащук О. М., Мельник О. В., Потій О.В., Скитьова Г.С., Тищенко М.П. Школа волонтерів: Навчальний посібник/ За заг. ред. Г.С. Скитьової. Київ: 2016. 166 с. URL: <http://poruch.ua/wp-content/uploads/2017/01/Posibnik-VGO-PORUCH.pdf>.
10. Восьме всеукраїнське муніципальне опитування. Соціологічна група «Рейтинг». 2023. URL : https://iri.org.ua/sites/default/files/surveys/Municipal_survey_May_2023.Pdf.
11. Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. К. : Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.
12. Про волонтерську діяльність: Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 42, ст. 435.
13. Мазій І. В. Аналіз міжнародних документів у сфері волонтерського руху. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 8. С. 114-117.
14. Матяш М. Українське волонтерство – явище унікальне. Йому завдячуємо суверенітетом. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2324579-ukrainske-volonterstvo-avise-unikalne-jomu-zavdacuemo-suverenitetom.html>.
15. Мріємо та діємо. Молодіжне волонтерство в Україні. URL : <https://iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/>

16. Національна поліція України. Офіційний вебпортал. URL : <https://www.pri.gov.ua/>

17. Опір агресору, волонтерство, обстріли інфраструктури: як повномасштабна війна вплинула на життя українців. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучерова. 2023. URL : https://dif.org.ua/article/opir-agresoru-volonterstvo-obstrili-infrastrukturi-yak-povnomasshtabna-viyna-vplinula-na-zhittya-ukraintsiv#_Тoc 128.

18. Петренко І. В. Організаційно-методичні основи удосконалення підготовки спортивних волонтерів в системі проведення змагань: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.01. Харків, 2018. 20 с.

19. Потапенко В., Двігун А. Аналіз українського волонтерства на основі методології нових соціальних рухів. Центр внутрішньополітичних досліджень НІСД. 2022. URL : <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/analiz-ukrayinskoho-volonterstva-na-osnovi-metodolohiyi-novykh-sotsialnykh>.

20. Резнік О. Залученість українців до волонтерської діяльності під час повномасштабної війни. URL : <https://dif.org.ua/article/oleksandr-reznik-zaluchenist-ukraintsiv-do-volonterskoi-diyalnosti-pid-chas-povnomasshtabnoi-viyni>.

21. Уманська О. Волонтерство в Україні. URL: <https://uwcfoundation.com/ua/blagotvoritelnost-v-ukraine/volonterstvo-v-ukraini>.

22. Фостер Л. Суспільний рух як організована колективна дія: теоретичні аспекти. *Вісник Львівського університету. Серія: соціологічна*. 2015. Вип. 9. С. 270-274.

23. Чолій С. Волонтерство та благодійність як види просоціальної економічної активності. *Вісник Львівського університету. Серія: психологічні науки*. 2021. Вип. 9. С. 284-290.

24. Юрченко І. Мотиваційні аспекти волонтерської діяльності. *Соціальні виміри суспільства: Зб. наук. пр. К. : ІС НАН України, 2009. Вип. 1 (12). С. 361-368.*

Портал МВС, розділ «Новини», період 28.08.2023 – 24.02.2022 рр.

№	Тема	Хто робив	Для кого	Локація	Дата публікації	Партнерство
1	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з 3-ма дітьми	м. Залізне Донецька обл.	12.08.2023	
2	Гігієнічні набори, сухі дитячі суміші	Працівники ювенальної превенції	Породілля, немовлята	смт Архангельське смт Високопілля Херсонська обл.	10.08.2023	
3	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина, немобільна пенсіонерка	м. Авдіївка Донецька обл.	10.08.2023	
4	Евакуація людей, тварин	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці, домашні тварини	м. Вугледар Донецька обл.	09.08.2023	
5	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	м. Курахово, Донецька обл.	07.08.2023	
6	Евакуація	Запорізькі поліцейські	Родина маломобільних пенсіонерів	с. Преображенка Запорізька обл.	07.08.2023	
7	Гуманітарна допомога (генератори, 185 продуктивних наборів)	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	м. Вугледар Донецька обл.	04.08.2023	
8	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	2 родини з дітьми	м. Торецьк Донецька обл.	03.08.2023	
9	Супровід та забезпечення безпеки лікарів	Екіпаж «Білий Янгол»	Лікарі	с. Водяне, Донецька обл.	01.08.2023	ГО «Звичайні люди», Донецька ОВА
10	Турбота про тварин	Поліцейські	Службовий пес	м. Запоріжжя	31.07.2023	
11	Евакуація, інформаційна робота з мешканцями	Поліцейські	Діти	Вовчанська громада, Харківська обл.	29.07.2023	Червоний Хрест, волонтери
12	Евакуація	Ювенальні поліцейські	Місцеві мешканці	Харківська обл.	26.07.2023	

13	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з малолітньою дитиною, 4 літні мешканці	сmt. Красногорівка, сmt Гостре Донецька обл.	26.07.2023	
14	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	2 жінки з малолітніми дітьми	сmt Щербинівка Торецька грумада Донецької обл.	25.07.2023	
15	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з неповнолітнім, літня жінка	сmt Красногорівка, сmt Гостре, Донецька обл.	24.07.2023	
16	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	м. Вовчанськ, Донецька обл.	22.07.2023	
17	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	м. Авдіївка Донецька обл.	20.07.2023	
18	Патріотичний захід «Україна – незламна країна», подарунки	Відділ ювенальної превенції поліції Херсонщини	30 дітей села	с. Киселівка Чорнобаївської грумади Херсонська обл.	20.07.2023	
19	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з дитиною	с. Ямпіль, Донецька обл.	19.07.2023	
20	Евакуація, гуманітарна допомога (ліки, 200 000 кг продуктів, 10 000 літрів води, 400 кг ліків)	5 груп «Білий Янгол»	Жителі Донеччини, евакуйовано 5,5 тисяч людей, з них близько 500 – діти	Донецька обл.	14.07.2023	
21	Невідкладна медична допомога, евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина	с. Гостре, Донецька обл.	13.07.2023	
22	Евакуація	Ювенальні поліцейські	Жінка з двома дітьми	м. Херсон	12.07.2023	
23	Супровід доставки пенсій, евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Поштар, жінка похилого віку	с. Новоукраїнка, Вугледарської ТГ, Донецька обл.	12.07.2023	

24	Гуманітарна допомога людям	5 екіпажів «Білих Янголів» і 12 груп парамедиків	Жителі Донецької обл.	Донецька обл.	11.07.2023	
25	Доставка гуманітарної допомоги	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві жителі	с. Времівка та смт Велика Новосілка Донецька обл.	05.07.2023	
26	Нагорода орденом «За мужність» III ступеня	Валерія Чернікова, «Білі янголи»		Донецька обл.	05.07.2023	
27	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Діти з мамами	смт Торське Донецька обл.	30.06.2023	
28	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родини з дітьми	м. Торецьк, Донецька обл.	27.06.2023	
29	Доставка гуманітарної допомоги	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві жителі	смт Красногорівка Донецька обл.	26.06.2023	
30	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Батько з 4-ма дітьми	м. Торецьк Донецька обл.	20.06.2023	
31	Супровід волонтерів	Поліцейські	Волонтери	Херсонська обл.	16.06.2023	Разом з волонтерами
32	Евакуація тварин	Поліцейські	Домашні тварини	Херсонська обл.	14.06.2023	
33	Евакуація тварин	Екіпаж «Білий Янгол»	Домашня тварина	с. Богоявленка, Донецька обл.	11.06.2023	
34	Евакуація людей, тварин, доставка продуктів	Поліцейські поліцейської станції	Місцеві мешканці	затоплений мікрорайон Херсона «Корабел»	11.06.2023	
35	Евакуація	Поліцейські	Місцеві мешканці	Херсонська обл.	10.06.2023	Волонтери
36	Розвезення води	Поліцейські Нікопольського району	Місцеві маломобільні мешканці	м. Покров, Дніпропетровська обл.	09.06.2023	Соціальні працівники Покровської міської ради
37	Евакуація	Поліцейські	Місцеві мешканці	Херсонська обл.	07.06.2023	Волонтери
38	Евакуація, медичний порятунок	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	смт Красногорівка Донецька обл.	07.06.2023	
39	Гуманітарна допомога: їжа, ліки, гігієнічні товари	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві жителі	смт Велика Новосілка Донецька обл.	05.06.2023	БФ «Сила жінки», «Янголи Спасіння»

40	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	3 неповнолітні дитини, мати яких померла	с. Нью Йорк Донецька обл.	30.05.2023	
41	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Вивезли 3 тис людей, 400 з них – діти з небезпечних територій	Донецька обл., Херсонська обл.	26.06.2023	
42	Продукти, одяг та ліки	Поліцейські	Місцеві пенсіонери та родини із дітьми	сmt Чернобаївка Херсонська обл.	27.05.2023	
43	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	3 дорослих та 4 дітей	селище Північне Донецька обл.	24.05.2023	
44	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з 2-ма неповнолітніми дітьми	с. Новобахмутівка Очеретинської ТГ Донецька обл.,	19.05.2023	
45	Одруження поліцейських	Екіпаж «Білий Янгол»	Дмитро Біленець і Валерія Чернікова	м. Лиман, Донецька обл.	17.05.2023	
46	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з дітьми	с. Нью-Йорк Донецька обл.,	16.05.2023	
47	Гуманітарна допомога	Працівники ювенальної превенції	Родина з дітьми	Херсонський та Бериславський райони, Херсонська обл.		Волонтери, міжнародні НГО, місцева влада
48	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з дітьми	с. Хромове Бахмутська ТГ Донецька обл.	12.05.2023	
49	Евакуація	Поліцейський екіпажу «Білий Янгол» П. Дяченко		Бахмут, Бахмутська ТГ, Донецька обл.	05.05.2023	
50	Евакуація	Поліцейські офіцери громади разом із екіпажем «Білий Янгол»	10 місцевих жителів з дітьми	сmt Ямпіль Лиманська ТГ Донецька обл.	02.05.2023	
51	Доставка продуктів, хлібу	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	с. Торське Лиманська ТГ Донецька обл.	01.05.2023	

52	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	20 людей	м. Бахмут, Донецька обл.	29.04.2023	
53	Гуманітарна допомога, евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	с. Красногорівка, с. Єлізаветінка Донецької обл.	25.04.2023	
54	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Родина з неповнолітньою дитиною	м. Бахмут Донецька обл.	21.04.2023	
55	Передали екстрактори, турнікети, аптечки, наколінники	Поліцейські	«Білі Янголи» Донеччини	Полтавщина	20.04.2023	Волонтери
56	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	2 родини з дітьми	м. Авдіївка Донецька обл.	20.04.2023	
57	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	14 людей з них 6 – діти	с. Красногорівка, с. Максимільянівка Донецька обл.	13.04.2023	
58	Донорство	Слухачі та працівники Житомирської академії поліції	Військовослужб овці ЗСУ	м. Житомир	13.04.2023	
59	Евакуація	Поліцейські	Багатодітна сім'я	с. Веселе Новокаховської ТГ Херсонська обл.	03.04.2023	
60	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»		м. Авдіївка Донецька обл.	01.04.2023	
61	Порятунок людей, спрямування до шпиталів	Поліцейські- парамедики	Місцеві мешканці	Донецька область, м. Костянтинівка	22.03.2023	
62	Гуманітарна допомога	Ювенальна поліція	Родини з дітьми	Села Білозерської громади, м. Херсон	20.03.2023	З волонтерами
63	Гуманітарна допомога	Ювенальна превенція	Місцеві мешканці	Куцурубська ТГ Миколаївська обл.	18.03.2023	Миколаївський БФ «Малиш», міжнародний гуманітарний фонд «The Small Projects Fund»

64	Гуманітарна допомога	Управління превентивної діяльності ГУНП в Херсонській обл.	Багатодітні родини та сім'ї, де дітей виховують літні родичі	Дар'ївська Чорнобаївська та Милівська громади Херсонська обл.	15.03.2023	Міжнародні НГО, поліцейські м. Чернівці
65	Рятування тварин	Екіпаж «Білий Янгол»	Тварини	с. Красногорівка Донецька обл.	09.03.2023	Волонтери
66	Допомога в евакуації	Працівники ювенальної превенції ГУНП в Запорізькій обл.	Малюків, позбавлених батьківського піклування, та їхніх вихователів	м. Запоріжжя	23.02.2023	
67	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	Багатодітна сім'я	с. Велика Новосілка Донецька обл.	20.02.2023	
68	Евакуація	Поліцейські м. Торецька	Родина з немовлям	с. Нью-Йорк Донецька обл.	17.02.2023	
69	Евакуація	Начальник Волноваського РВ поліції А. Друмов та очільник поліції Вугледара Д. Оленіченко	Родина з 2-ма дітьми	м. Вугледар Донецька обл.	07.02.2023	
70	Евакуація, гуманітарна допомога	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	м. Бахмут Донецька обл.	26.01.2023	Разом з волонтерами
71	Евакуація, гуманітарна допомога	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	Мар'їнська та Курахівська ТГ Донецька обл.	23.01.2023	Разом з волонтерами
72	Евакуація	Екіпаж «Білий Янгол»	4 особи	м. Бахмут Донецька обл.	19.01.2023	
73	Евакуація, гуманітарна допомога	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	м. Бахмут Донецька обл.	21.12.2022	

74	Гуманітарна допомога	Працівники місцевого територіального підрозділу поліції	200 родин	смт Степногірськ Запорізької обл.	09.12.2022	Іноземна релігійна організація, польська волонтерська фундація
75	Евакуація	Поліцейські	Родина з дітьми, особою з інвалідністю	м. Авдєєвка Донецька обл.	29.11.2022	
76	Гуманітарна допомога	Працівники відділення № 1 Бериславського відділу поліції	Місцеві мешканці	С. Качкарівка Брускінське та Іщенко Херсонська обл.	12.11.2022	Військова цивільна адміністрація
77	Евакуація дітей	Поліцейські	Діти, батьки яких загинули	с. Торське Лиманської ТГ Донецька обл.	28.10.2022	Волонтери
78	Гуманітарна допомога	Працівники поліції Хмельниччини	Місцеві мешканці	Деокуповані населені пункти Харківська обл.	28.10.2022	
79	Донорство	Поліцейські відділення № 3 (смт Велика Багачка) Миргородського РВ	Військовослужбовці ЗСУ	Полтавська обл.	26.10.2022	
80	Продуктові набори	Працівники відділення № 1 Бериславського РВ поліції	Місцеві мешканці	с. Старосілля Херсонська обл.	13.10.2022	Добровольче формування «Варта Дніпра»
81	Продуктові набори	Працівники відділення № 1 Бериславського відділу поліції	Місцеві мешканці	с. Іванівка, с. Миколаївка Високопільська ТГ Херсонська обл.	07.10.2022	
82	Продуктові набори, засоби гігієни	Працівники відділення № 1 Бериславського відділу поліції	Місцеві мешканці	с. Новобратське, с. Наталине, с. Нова Шестірня, с. Розівка Херсонська обл.	24.09.2022	Кочубеївська сільрада, благодійна організація «ADRA»

83	Продуктові набори, засоби гігієни	Працівники відділення №1 Бериславського відділу поліції	Місцеві мешканці	с. Красівка Херсонська обл.	16.09.2022	
84	Донорство	20 запорізьких поліцейських	Поранені бійці ЗСУ та цивільні, які лікуються у госпіталах Запорізької обл.	Запоріжжя	06.09.2022	
85	Евакуація, консультування	Ювенальні поліцейські Донеччини	Багатодітні сім'ї, ДБСТ, опікунські та прийомні сім'ї; родини, що опинилися в складних обставинах	Донецька обл.	31.08.2022	Разом з волонтерами, Донецькою ОВА
86	Продуктові набори, засоби гігієни	Працівники Управління дотримання прав людини НП України, поліцейський офіцер Степногірської ОТГ	Жителі Степногірської ОТГ	Степногірська ОТГ Запорізької обл.	24.08.2022	волонтери
87	Евакуація, гуманітарна допомога жителям, доставка бійцям військової амуніції, ліків, засобів гігієни, їжі	Поліцейський офіцер Піщанської ТГ Дніпропетровської області В. Гужва	Мешканці Харківської, Донецької, Луганської обл., військовослужбовці	Харківська, Донецька, Луганська обл.	04.08.2022	Волонтери
88	Гуманітарна допомога	Працівники відділення №1 Бериславського РВ поліції	Місцеві мешканці	С. Великоолександрівської ТГ Херсонська обл.	28.07.2022	НГО «Варта Дніпра»

89	Доставка 147 наборів гуманітарної допомоги	Екіпаж «Білий Янгол»	Місцеві мешканці	с. Красногорівка, Донецька обл.	22.07.2022	
90	Евакуація, гуманітарна допомога, інформаційна робота	Поліцейські	Місцеві мешканці, лікарня	м. Сіверськ Донецька обл.	21.07.2022	Місцева воєнна адміністрація, волонтери
91	Гуманітарна допомога	Ювенальна превенція Запорізької області	Близько десяти родин, які були евакуйовані	м. Запоріжжя	20.07.2022	Волонтери
92	Донорство	30 працівників ювенальної превенції Дніпровського РУ поліції	Поранені бійці	м. Дніпро	20.07.2022	
93	Доставка продуктивних наборів	Працівники відділення № 1 Бериславського РВ поліції	Місцеві жителі	села Кочубеївської та Великоолександрівської ТГ Херсонська обл.	18.07.2022	«Варта Дніпра»
94	Доставка гуманітарної допомоги	Поліцейські відділення № 1 (Велика Новосілка) та Волноваського РВ поліції	Жителі Великої Новосілки	с. Велика Новосілка Донецька обл.	14.07.2022	Волонтери, Селищна рада
95	Евакуація	Поліцейські Чернігівського управління стратегічних розслідувань	Біля 1500 місцевих жителів	Чернігів	11.07.2022	
96	Продукти, ліки	Поліція ГУНП в Сумській обл., Управління дотримання прав людини НПУ	Місцеві мешканці, лікарня	с. Боромля, Сумська обл.	10.07.2022	БФ «Alex 21 for Ukraine»

97	Евакуація, ліки, гуманітарна допомога	Поліцейські, офіцер Миколаївської ТГ	Мешканці, багатодітна родина, хлопчик, селяни	м. Слов'янськ, с. Тетянівка, с. Рай-Олександрівка Донецька обл.	09.07.2022	Червоний хрест, БФ «Твоя любов»
98	Продукти, ліки	Департамент стратегічних розслідувань в Дніпропетровській області Нацполіції	ВПО (400 осіб)	Дніпропетровська обл.	07.07.2022	Міжнародні БФ
99	Евакуація, допомога у пошуку житла	Поліцейські офіцери громади	Багатодітна родина	с. Олександрівка Черкаської громади Донецької обл.	06.07.2022	
100	Донорство	Богодухівський районний відділ поліції	Українські захисники	м. Харків	06.07.2022	
101	Доставка продуктових наборів	Поліцейські відділення № 1 (Велика Новосілка) та Волноваського райвідділу поліції	Місцеві мешканці	смт Велика Новосілка Донецька обл.	01.07.2022	Місцева влада
102	Донорство	Працівники Харківського РУП № 3	Військові ЗСУ	м. Харків	30.06.2022	
103	Донорство	НП України в Запорізькій обл.	Військові ЗСУ	м. Запоріжжя	22.06.2022	
104	Гуманітарна допомога	Департамент боротьби з наркозлочинністю	Колеги Запорізької, Миколаївської, Дніпропетровської, Сумської, Харківської обл.	м. Київ	15.06.2022	Мешканці Польського м. Лодзь
105	Донорство	Департамент боротьби з наркозлочинністю	Військові ЗСУ	м. Київ	01.06.2022	

106	Донорство	Прикарпатські поліцейські	Хворі на онкологію діти	Прикарпаття	30.05.2022	
107	Гуманітарна допомога	Долинське відділення поліції		Миколаївська обл.	30.05.2022	Волонтери, правоохоронці Прикарпаття
108	Гуманітарна допомога	Поліцейські відділення поліції № 6 Кам'янського РУП, співробітники ГУНП в Харківській обл.	Мешканці на деокупованих територіях	Харківська обл.	29.05.2022	Волонтери, місцева влада
109	Гуманітарна допомога: гігієнічні набори та їжа, яка не потребує готування	Начальник Краматорського райуправління поліції С. Загурський та керівник поліції Лиману І. Угнівенко	Місцеві мешканці	с. Крива Лука та Озерне Донецька обл.	26.05.2022	Товариство Червоного Хреста України, Міжнародний штаб допомоги українцям
110	Продуктові набори, евакуація	Співробітники поліції Донеччини	Місцеві мешканці	м. Вугледар Донецька обл.	23.05.2022	Представники громади, волонтери, Донецька військова адміністрація
111	Гуманітарна допомога, евакуація, забезпечення допомогою військових	Поліцейські офіцери Піщанської ТГ	Місцеві мешканці	м. Дружківка Донецька обл.	19.05.2022	ГО «Екотайм», БФ «Нова Галичина», компанії «JM Wirtschaftsbera-tungs-und Handels GmbH», ТОВ «Акфорт»

112	Корм для собак	Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції	Службові собаки у Кінологічному центрі	м. Ірпінь	17.05.2022	БФ «Відкрите серце»
113	Донорство	Поліцейські м. Кам'янське	Військові ЗСУ	м. Кам'янське	13.05.2022	
114	Евакуація	Екіпаж курахівської поліції «Білий Янгол»	Літні місцеві мешканці	с. Новомихайлівка, смт Мар'їнка та м. Вугледар Донецька обл.	04.05.2022	Волонтери
115	Допомога госпіталю	ГСУ Нацполіції	Госпіталь МВС України	м. Київ	04.05.2022	Всеукраїнський БФ миру і добра
116	Донорство	15 офіцерів відділу поліції № 1 Житомирського РУП	Військові ЗСУ	м. Житомир	03.05.2022	
117	Донорство	30 працівників Сумського РУП ГУНП в Сумській обл.	Військові ЗСУ	м. Суми	03.05.2022	
118	Гуманітарна допомога	Управління ДВБ НПУ	Місцеві мешканці	м. Северодонецьк, міста та села Київської обл.	27.04.2022	НГО «Верес», «Червоний Хрест» та «Сокільники», «СІЧ Черкаси»
119	Гуманітарна допомога	Співробітники територіального підрозділу поліції у м. Валки	Місцева центральна районна лікарня, міська клінічна лікарня на залізничному транспорті	Харківська обл. м. Валки,	23.04.2022	Працівники Валківського районного суду Харківської обл.

120	Майстер-клас з брейк-дансу, подарунки	Харківські поліцейські	Діти, які перебувають в укритті в метро	м. Харків	22.04.2023	
121	Донорство	Особовий склад Лубенського райвідділу поліції Полтавщини	Військові ЗСУ	м. Лубни Полтавська обл.	21.04.2023	
122	Гуманітарна допомога, психологічна допомога	Співробітники поліції	Місцеві жителі	м. Полтава	19.04.2022	правники, БФ «Світло надії»
123	Гуманітарна допомога (продукти, вода, ліки, одяг)	Співробітники управління кадрового забезпечення, ювенальні поліцейські, бійці полку «Київ», працівники УКР ГУНП у м. Києві	Місцеві жителі	Новобасанська об'єднана територіальна громада на Чернігівщині	15.04.2022	
124	Донорство	Одеське районне управління поліції № 2	Військові ЗСУ	м. Біляївка Одеська обл.	14.04.2023	
125	Доставка та передача гуманітарної допомоги	Працівники поліції м. Тернопіль	Спецпризначенці, які перебувають в зоні бойових дій; місцеві жителі	Київщина, Харківщина Луганщина, Донеччина	11.04.2022	Громадська організація «Майдан Малага» (Іспанія)
126	Гуманітарна допомога	Працівники ювенальної превенції, поліцейські офіцери Миргородської ТГ	Багатодітні родини	Миргородська ОТГ Полтавська обл.	03.04.2022	

127	Гуманітарна допомога	Працівники ювенальної превенції	Родини з дітьми	Вільнянський район Запорізької обл.	01.04.2022	ГО «Всеукраїнська спільнота «Пошук зниклих дітей», БФ «Омріяна країна»
128	Донорство	Працівники поліції Рівненської обл.	Військові ЗСУ	м. Рівне	30.03.2023	
129	Гуманітарна допомога	Працівники підрозділу ювенальної превенції ВПД № 1 (Баранівка) Новоград-Волинського РВ ГУНП Житомирщини	Родини з дітьми, які опинилися у скрутному становищі	Новоград-Волинський район Житомирська обл.	28.03.2023	
130	Доставка гуманітарної допомоги	Працівники відділу спеціальної поліції ГУНП в Харківській обл.	Родини з маленькими дітьми, літні люди	м. Харків	26.03.2022	З волонтерами
131	Допомога ВПО	Працівники поліції	Родини ВПО	м. Тернопіль	25.03.2022	
132	Гуманітарна допомога	Співробітники поліції	Родини з дітьми	Лубенський район Полтавщини	24.03.2022	Представники органів місцевого самоврядування, громадяни та волонтери
133	Ліки, дитяче харчування, іграшки	Запорізькі поліцейські	КУ «Пологовий будинок № 9» та КНП «Міська дитяча лікарня № 5»	м. Запоріжжя	21.03.2022	

134	Гуманітарна допомога	Співробітники ГУНП в Луганській обл. та патрульні поліцейські	мешканці міст Луганщини	Луганська обл.	18.03.2022	Волонтери
135	Подарунки, солодощі	Працівники ювенальної превенції	Івано-Франківський обласний центр соціально- психологічної реабілітації дітей	м. Івано-Франківськ	18.03.2022	
136	Допомога ВПО	Працівники поліції	Родини ВПО	м. Івано-Франківськ	13.03.2022	
137	Евакуація людей, домашніх тварин	Співробітники поліції	Маломобільні жителі Харкова, родини з дітьми	м. Харків	07.03.2022	
138	Допомога ВПО	Працівники поліції	Родини ВПО	м. Вінниця	06.03.2022	
139	Евакуація	Бучанська і Ірпінська поліція	Місцеві мешканці	м. Буча, м. Ірпінь	04.03.2022	
149	Евакуація	Харківська поліція	Місцеві мешканці	м. Харків	04.03.2022	
150	Евакуація	Харківська поліція	Місцеві мешканці	м. Харків	01.03.2022	

Анкета

Шановні здобувачі вищої освіти!

Наукова лабораторія соціологічного моніторингу та кримінальних досліджень проводить соціологічне опитування щодо участі курсантів ДДУВС у волонтерській діяльності під час повномасштабної війни. Просимо відповісти на поставлені запитання.

Дякуємо за участь!

1. Що для вас волонтерство?

- а) Допомога різним групам у різних ситуаціях;
- б) Можливість зробити добру справу;
- в) Добровільність, безкорисливість (робота на безоплатній основі), корисність;
- г) Посередництво між донором і потребуючим;
- д) Можливості (самореалізація, спілкування, навчання, дозвілля, новий досвід);
- е) Діяльність в тих в сферах, де держава недостатньо успішна;
- ж) Важко відповісти.

2. Чи долучались ви до волонтерства протягом повномасштабної війни?

- а) Так, постійно волонтерую;
- б) Займаюся волонтерством час від часу;
- в) Займався (-лась) волонтерською діяльністю кілька разів;
- г) Не займався (-лась), але планую;
- д) Не займався (-лась) і не планую.

3. Якщо ви займалися волонтерською діяльністю/благодійністю, що саме робили (відзначте все, що робили):

- а) Донатив (-ила) на ЗСУ в цілому, окремі підрозділи;
- б) Плів (-ла) маскувальні сітки;
- в) Робив (-ла) «коктейль Молотова»;
- г) Фінансово допомагав (-ла) внутрішньо переміщеним особам;
- д) Фізично допомагав (-ла) внутрішньо переміщеним особам;
- е) Допомагав (-ла) вразливим категорія населення, які опинилися у важкому стані – людям з інвалідністю, пенсіонерам, дітям тощо;
- ж) Допомагав (-ла) пораненим в госпіталі, лікарні;
- з) Відновлював (-ла) житло, об'єкти інфраструктури;
- и) Чергував (-ла), допомагав (-ла) поліції;
- к) Готував (-ла) їжу;
- л) Підтримував (-ла) родини загиблих;

- м) Захищав (-ла) права людини;
- н) Допомагав (-ла) у волонтерських хабах, штабах;
- о) Надавав (-ла) прихисток у власному житлі;
- п) Займався (-лась) інформаційним волонтерством (інформаційна підтримка України за кордоном, поширення дописів, перевірка та спростування перекрученої інформації й пропаганди);
- р) Здавав (-ла) кров, плазму;
- с) Проводив (-ла) безкоштовні спортивні заняття, мастер-класи, гуртки
- т) Інше (напишіть) _____;
- у) Не займався (-лася).

4. Що вас мотивує займатися волонтерською діяльністю (відзначте не більше 3-х відповідей)?

- а) Це мій внесок у перемогу;
- б) Всі мої знайомі/друзі займаються волонтерством;
- в) Це мій обов'язок допомогти тим, хто зараз цього потребує;
- г) Ми маємо підтримувати один одного;
- д) Волонтерство – це складова патріотизму;
- е) Бажання бути корисним людям і Батьківщині;
- ж) Буди волонтером – значить бути частиною спільної справи;
- з) Інше (напишіть) _____.

5. Якщо ви займаєтесь волонтерством, то ви це робите:

- а) Самостійно;
- б) З друзями, знайомими;
- в) В ДДУВС, через університет;
- г) В певній організації, хабі;
- д) Інше (напишіть) _____.

6. Якщо «ні», що Вам найбільше заважає/перешкоджає долучатися до волонтерської діяльності/благодійності? (оберіть не більше 3 варіантів відповідей)

- а) Я не знаю про волонтерські ініціативи – як і де це зробити;
- б) Я не знаю, кому потрібна моя допомога;
- в) Мене ніхто про це не просив;
- г) В мене немає на це часу;
- д) У мене немає бажання цим займатися – є більш важливі справи;
- е) У мене є більш важливіші обов'язки (навчання, сімейні та ін.);
- ж) У мене вже був досвід волонтерства раніше, а зараз я відпочиваю;
- з) Вважаю, що держава має дбати про громадян, а не волонтери;
- и) В мене немає зайвих грошей;

- к) Не вірю, що моє волонтерство щось змінить;
- л) Мені самому (самій) потрібна допомога;
- м) Не вірю в альтруїзм та чесність волонтерів;
- н) Звикання до війни, вигорання;
- о) Інше (напишіть).

7. Чи пишаєтесь ви тим, що займалися волонтерством?

- а) Так;
- б) Скоріше так;
- в) Скоріше ні;
- г) Ні;
- д) Мені байдуже.

8. Якщо ви займаєтесь волонтерством, чи плануєте ви продовжувати цю діяльність?

- а) Так;
- б) Ні;
- в) Ще не вирішив (-ла).

9. Чому, на ваш погляд, важливо долучатись до волонтерства (не більше 2-х основних відповідей)?

- а) Це хороша можливість відчувати свою приналежність до суспільства;
- б) Це творення змін у своєму оточенні, місті, країні, світі;
- в) Це дієвий вияв патріотизму, справжньої любові до Батьківщини;
- г) Це унікальна можливість стати кращим, допомагаючи іншим;
- д) Волонтерство дає можливість розвинути свої навички, краще зрозуміти себе;
- е) Інше (напишіть)_____.

10. На якому курсі ви навчаєтесь:

- а) 1 курс;
- б) 2 курс;
- в) 3 курс;
- г) 4 курс.

11. Ваша стать:

- а) Чоловіча;
- б) Жіноча.

Навчальне видання

**Демичева Алла Валеріївна
Березняк Василь Сергійович
Завгородній Віталій Анатолійович
Шаблиста Олена Олександрівна**

**УЧАСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У ВОЛОНТЕРСЬКОМУ РУСІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Аналітичний огляд

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,
А. В. Самотуга*

Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 3,27. Обл.-вид. арк. 3,5.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.